

<https://doi.org/10.5817/RPT2023-2-4>

NON-FUNGIBLE TOKENS A OCHRANA SPOTŘEBITELE¹

JAROSLAV KONEČNÝ²

ABSTRAKT:

Článek má za cíl analyzovat právní povahu Non-Fungible Tokens neboli NFT a související otázky ochrany spotřebitele. Pro úplné pochopení technologie NFT je nutné nejdříve osvětlit vztah NFT k podkladovému aktivu, použitému k jeho vytvoření. Diferenciace NFT od podkladového aktiva a jejich vzájemný vztah umožní pochopení funkcionalit a následných právních dopadů jednotlivých kategorií NFT a zjištění, jaká práva se vztahují k vlastnictví konkrétního NFT. Vzhledem k faktu, že NFT je virtuálním statkem s určitou hodnotou, je na místě zkoumat aplikaci spotřebitelského práva, které je při prodeji těchto aktiv stále hojně přehlíženo. Článek proto uvádí jednotlivé prvky informační povinnosti podnikatele prodávajícího NFT a blíže se věnuje otázce odstoupení od smlouvy o koupi NFT. Se spotřebitelským právem úzce souvisí ochrana uživatelů digitálního obsahu, je proto poskytnuto teoretické posouzení uplatnění tohoto právního institutu na fenomén NFT.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Blockchain; Non-Fungible Token; Ochrana spotřebitele; Poskytování digitálního obsahu; Právo na odstoupení od smlouvy; Tokenizace.

¹ Tento článek vychází z autorovy diplomové práce (dostupná z: <https://is.muni.cz/th/fpcdl/>).

² Mgr. Jaroslav Konečný je absolventem Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Kontaktní e-mail: 480534@muni.cz.

ABSTRACT:

The article aims to analyse the legal nature of Non-Fungible Tokens (NFT) and related consumer protection issues. To fully understand NFT technology, it is necessary to first clarify the relationship of the NFT to the underlying asset used in the minting process. Differentiating NFTs from the underlying asset and their relationship will allow for an understanding of the functionalities and subsequent legal implications of respective NFT categories and to determine what rights apply to the ownership of a particular NFT. Given the fact that an NFT is a virtual asset with a value, it is appropriate to examine the application of consumer law, which is still widely overlooked when selling these assets. The article therefore sets out the various elements of the information obligation of the entrepreneur selling NFTs and further explores the issue of right of withdrawal when purchasing an NFT. Consumer law is closely related to the protection of users of digital content; therefore the article provides a theoretical assessment of the application of this legal institute to the phenomenon of NFTs.

KEY WORDS:

Blockchain; Non-Fungible Token; Consumer Protection; Provision of Digital Content; Right of Withdrawal; Tokenization.

1. ÚVOD

Pokrok v oblasti informačních technologií má dopad na všechny oblasti našeho života, ať už se jedná o základní potřeby člověka, nebo lidské záliby. Příkladem takového pokroku je technologie zvaná blockchain,³ fungující formou distribuované účetní knihy. Její název vznikl spojením anglických slov „block“ (blok) a „chain“ (řetězec), což odráží fungování tohoto systému, využívajícího počítačové zdroje k vytváření vzájemně propojených řetězů bloků k zápisu nezměnitelných a nesmazatelných informací.⁴

³ Blockchain je druh distribuované decentralizované databáze uchovávající data v rámci šifrovaného protokolu na základě mechanismu konsenzu.

⁴ NOFER, Michael, Peter GOMBER, Oliver HINZ a Dirk SCHIERECK. Blockchain. In: *Business & Information Systems Engineering*. 2017, r. 59, č. 3, s. 183-184.

Jedním ze způsobů využití této technologie, který v posledních letech rezonoval nejen mezi nadšenci technologie blockchain, jsou tzv. Non-Fungible Tokens, zkráceně NFT. Pod pojmem *Non-Fungible* si můžeme představit nemožnost změny, nahrazení či záměny za podobný prvek, tedy vytvoření jedinečnosti. Slovo *Token* vychází z konceptu tokenizace, tedy možnosti konkretizace práv v tokenech – záznamech propsaných v digitální databázi blockchainu.⁵

Klíčem k rozšíření povědomí o technologii NFT byla mimo jiné právě schopnost vytvářet jedinečnost a s ní pojící se hodnotu ve virtuálním světě. Této nové příležitosti přinášející novou třídu aktiv schopných komercializace ve virtuálním prostoru se chopily mnohé společnosti cílící na spotřebitelský sektor.

Prezident videoherní společnosti Square Enix, Yosuke Matsuda ve svém novoročním dopisu označil rok 2021 termínem „*NFTs: Rok první*“, kdy poukázal na to, že se právě v tomto roce NFT setkaly s velkým nadšením rychle se rozšiřující uživatelské základny.⁶ Zatímco v roce 2020 trh s NFT vygeneroval objem obchodů ve výši odpovídající tehdejšímu 94,9 milionům amerických dolarů, v roce 2021 se toto číslo mnohonásobně zvýšilo, a to na 24,9 miliard amerických dolarů.⁷ Matsuda však poukázal také na možný efekt investiční bubliny:⁸ „*pozoruje-*

⁵ GARCIA-TERUEL, Rosa M, Héctor SIMÓN-MORENO. The digital tokenization of property rights. A comparative perspective. In: *Computer Law & Security Review*. 2021, r. 41, s. 2-4.; Blockchain technologies and IP ecosystems: A WIPO white paper. [online]. In: *WIPO*. 2022, s. 15. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/export/sites/www/cws/en/pdf/blockchain-for-ip-ecosystem-whitepaper.pdf>

⁶ MATSUDA, Yosuke. A New Year's Letter from the President [online]. In: *SQUARE ENIX*. 1. 1. 2022. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: https://www.hd.square-enix.com/eng/news/2022/html/a_new_years_letter_from_the_president_2.html

⁷ HOWCROFT, Elizabeth. NFT sales hit \$25 billion in 2021, but growth shows signs of slowing [online]. In: *reuters.com*. 11. 1. 2022. [cit. 23. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/europe/nft-sales-hit-25-billion-2021-growth-shows-signs-slowing-2022-01-10/>

⁸ Investiční bublinou v kontextu finančního trhu rozumíme cyklus charakterizovaný dramatickým růstem tržních hodnot. Je typickým dvěma základními fázemi. První, kdy ceny strmě rostou. Druhou charakterizuje strmý pokles cen; srov. JAROLÍM, Jaroslav. Investiční bublina – jak ji snadno rozpoznat a v čem spočívají rizika? [online]. In: *kryptomagazin.cz*. 31. 6. 2021. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/investicni-bublina-jak-ji-snadno-rozpoznat-a-v-cem-spocivaji-rizika/>

me příklady obchodování s NFT s poněkud spekulativním podtextem, bez ohledu na zjištěnou hodnotu poskytovaného obsahu,“ který se posléze projevil. Přes silný start roku 2022 následovalo částečné splasknutí NFT bubliny doprovázené několikaměsíčním poklesem prodejů a snížením tzv. floor prices, tedy minimálních cen jednotlivých NFT kolekcí. I přes to však silnější konec roku 2022 pomohl vykompenzovat slabší měsíce a celkový roční objem prodejů NFT v roce 2022 se téměř vyrovnal roku předchozímu a zachoval nepominutelný význam této technologie.⁹

S rostoucím zájmem o NFT však vyvstaly nejen nové příležitosti, ale i řada právních otázek. Cílem tohoto článku je objasnit určité právní aspekty fenoménu NFT a vyhodnotit výzvy spojené s aplikací ochrany spotřebitele na transakce s NFT. Článek je rozdělen do tří nosných kapitol.

První kapitola je zaměřena na technické vymezení NFT jakožto nezastupitelných tokenů, je popsán proces vytvoření NFT a kategorizace NFT podle způsobu uložení podkladového aktiva.¹⁰

Druhá kapitola je zaměřena na právní povahu NFT a jeho podřazení pod definici věci v právním smyslu. Fenomén NFT je zkoumán z pohledu tokenizace, jakožto konkretizace práv v tokenech, a přináší rozdělení NFT do kategorií tokenů podle vázanosti NFT na podkladové aktivum sloužící k jeho vytvoření. Následná podkapitola je věnována odlišitelnosti NFT od podkladového aktiva a jejich vzájemnému vztahu. Kapitola je zakončena aspekty vlastnických práv k NFT vytvořenému na základě fyzického podkladového aktiva a k NFT vytvořenému na základě virtuálního podkladového aktiva.

Třetí kapitola zasazuje diskutovaný fenomén NFT do aspektů ochrany spotřebitele. Jsou definovány spotřebitelské vztahy při transakcích s NFT a identifikovány jednotlivé aspekty pro vznik spotřebitelského vztahu jehož předmětem je NFT. Obsáhlejší část kapitoly je věnována informační povinnosti podnikatele prodávajícího NFT vůči spotřebiteli

⁹ HAYWARD, Andrew. NFT Sales in 2022 Nearly Matched the 2021 Boom, Despite Market Crash [online]. In: *Decrypt*. 5. 1. 2023. [cit. 10. 3. 2023] Dostupné z: <https://decrypt.co/118438/2022-versus-2021-nft-sales>

¹⁰ Podkladovým aktivem NFT rozumíme nehmotné nebo hmotné aktivum ve virtualizované podobě, které slouží k vytvoření NFT.

s vymezením jednotlivých prvků informační povinnosti dle § 1820 odst. 1 OZ a blíže je zkoumána problematika odstoupení od smlouvy o koupi NFT. Závěrem je taktéž zmíněn vzhled do aspektů ochrany uživatelů digitálního obsahu dle ustanovení § 2389a OZ ve vztahu k NFT.

2. TECHNICKÉ VYMEZENÍ NON-FUNGIBLE TOKENS

Jedním z nejvýznamnějších využití technologie blockchain je schopnost tokenizace aktiv. Token je digitálním záznamem zachyceným v elektronické síti založené na technologii blockchain, který mimo tento systém nemůže existovat.¹¹

Konceptem tokenizace rozumíme šifrovanou reprezentaci aktiv v tokenech – programovatelných digitálních jednotkách zaznamenaných v blockchainu.¹²

Z čistě technického hlediska jsou tokeny pouze metadata zaznamenaná v blockchainu. Metadata jsou daty poskytujícími informace o jiných datech. Mohou mít mnoho podob, včetně popisné, strukturní nebo administrativní, a využívají se v rámci různých informačních činností, od vyhledávání a identifikace zdrojů až po organizaci dat.¹³

Z právního pohledu lze na token nahlížet jako na virtuální aktivum *sui generis*. Jedná se o nehmotnou movitou věc, která odpovídá právu jejího vlastníka na přístup k určité službě nebo produktu, které minter¹⁴ tokenu nabízí, nebo právu podílet se určitým způsobem na projektu, který minter tokenu financuje prostředky získanými od investorů.¹⁵

¹¹ DĚDIČ, Jan, Jan ŠOVAR a Ondřej MIKULA. Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech. In: *Právní rozhledy*. 2018, roč. 15-16, s. 554.

¹² GUADAMUZ, Andres. The treachery of images: non-fungible tokens and copyright. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2021, roč. 16, č. 12, s. 1369.

¹³ BARRINGTON, Sarah. The Role of Metadata in Non-Fungible Tokens: Marketplace Analysis and Collection Organization. In: *arXiv preprint arXiv*. 2021, s. 2.

¹⁴ Minterem rozumíme subjekt, který vytváří NFT.

¹⁵ DĚDIČ, ŠOVAR, MIKULA, ref. 11, s. 554.

Jedná se tedy o jakýsi soubor dat, který po uvedení do blockchainové sítě může sloužit jako jednoznačná deklarace práv, která minter s tokenem propojil.

NFT jsou specifickou třídou tokenů. Jejich hlavním znakem je jejich nezastupitelnost. Všechny NFT mají již při vytvoření jedinečné a nezastupitelné vlastnosti dané jedinečným TokenID¹⁶ a adresou chytrého kontraktu.¹⁷ NFT můžeme chápat jako digitální certifikáty uložené v blockchainu, které odkazují na virtuální nebo fyzické podkladové aktivum a mohou s tímto podkladovým aktivem pojit určitá práva. NFT mají atributy jedinečnosti, exkluzivity a nezastupitelnosti.¹⁸

Je na místě se tázat, jaká aktiva mohou být v rámci blockchainové sítě pomocí NFT reprezentována. Z hlediska technické proveditelnosti není aspekt tělesnosti aktiva rozhodující, NFT tak mohou reprezentovat jak věci hmotné, tak věci nehmotné.

Proces vytváření NFT se nazývá minting.¹⁹ Nejčastější sítí blockchainu, na které jsou NFT mintovány, je Ethereum,²⁰ a nejrozšířenějším protokolem pro realizaci chytrých kontraktů určených k mintingu a následným transakcím NFT na blockchainu Ethereum je token standard²¹ ERC-721.²² Ten každému tokenu dává jedinečný identifikátor, datový soubor, který je výsledkem kombinace kryptografického klíče adresy chytrého kontraktu

¹⁶ TokenID je jedinečný identifikační kód, odlišující jednotlivé NFT v rámci blockchainové sítě.

¹⁷ Chytrý kontrakt je protokol uložený v blockchainu, který se automaticky spustí při splnění určitých podmínek bez nutnosti zprostředkovatele a provede definované operace.

¹⁸ POPESCU, Andrei-Drăgus. Non-Fungible Tokens (NFT)-Innovation Beyond the Craze. In: *5th International Conference on Innovation in Business, Economics and Marketing Research*. 2021, s. 26.

¹⁹ Mintingem rozumíme proces vytvoření neboli ražby NFT, v rámci kterého jsou metadata vztahující se k podkladovému aktivu zapsána do blockchainové sítě.

²⁰ Ethereum je blockchainová síť s funkcí chytrých kontraktů. V současnosti je Ethereum hlavní blockchainovou sítí pro vytváření NFT.

²¹ Token standard je soubor dohodnutých pravidel, kterými se řídí mintování tokenů v rámci konkrétní blockchainové sítě.

²² Non-fungible tokens (NFT) [online]. In: *ethereum.org*. [cit. 17. 11. 2022]. Dostupné z: <https://ethereum.org/en/nft/#how-nfts-work>

a TokenID.²³ Kupující NFT obdrží digitální certifikát obsahující identifikátor který mu umožňuje připojit se výhradně k chytrému kontraktu a přistupovat k digitálnímu souboru – podkladovému aktivu, jehož použití je omezeno podmínkami stanovenými v chytrém kontraktu spojeném s tímto tokenem.²⁴

Tento proces vyžaduje technické znalosti, je tedy běžné, že NFT jsou mintovány prostřednictvím tzv. NFT on-line tržišť. Příkladem populárního NFT on-line tržiště je platforma OpenSea,²⁵ která umožňuje vytváření, distribuci, nákup a prodej NFT. Výsledkem, bez ohledu na způsob mintingu NFT, bude jeho uložení v digitální kryptopeněženke uživatele.

To, co je uloženo v digitální kryptopeněženke, však není samotné podkladové aktivum. V tomto ohledu je důležité zdůraznit reprezentační charakter NFT, které bez dalšího nepředstavují samotné podkladové aktivum. Jedná se pouze o registraci existence podkladového aktiva a jeho dalších vlastností a relevantních dat v blockchainové síti.

Pokud jde o uložení podkladového aktiva, lze NFT rozdělit na dvě kategorie: (1) NFT off-chain, (2) NFT on-chain.²⁶

Uložení off-chain znamená, že podkladové aktivum je uloženo mimo blockchainovou síť, tedy v jakémkoli jiném datovém úložišti mimo blockchain. To, co v této situaci spojuje podkladové aktivum s NFT, jsou metadata uložená v blockchainu, primárně URL adresa odkazující na podkladové aktivum uložené mimo blockchainovou síť.²⁷

Příkladem můžeme uvést situaci, kdy držitel NFT bude mít přístup k videu, které je uloženo ve složce Google Drive. V blockchainu však nebu-

²³ „Je důležité zdůraznit, že výsledný NFT může obsahovat další informace, jako je např. jméno díla, jméno autora, licenční podmínky k dílu a mnoho dalších údajů, které se mohou pojit s podkladovým aktivem. TokenID a adresa chytrého kontraktu jsou nejdůležitějšími prvky, neboť jsou spojeny konkrétně s podkladovým aktivem...“ GUADAMUZ, ref. 12, s. 1371.

²⁴ Blockchain technologies and IP ecosystems, ref. 5, s. 31.

²⁵ What is minting? [online]. In: *OpenSea Learn*. [cit. 17. 11. 2022]. Dostupné z: <https://opensea.io/learn/what-is-minting-nft>

²⁶ GUADAMUZ, Andres., What Do You Buy When You Buy an NFT? [online]. In: *TechnoLlama*. 28. 3. 2021. [cit. 19. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.technollama.co.uk/what-do-you-buy-when-you-buy-an-nft>

²⁷ GUADAMUZ, ref. 12, s. 1371.

de uloženo samotné video, nýbrž URL adresa odkazující na místo uložení souboru v Google Drive.

NFT off-chain²⁸ jsou využívány primárně z důvodu nižších nákladů na jejich vytvoření. S úsporou energie a finančních nákladů však souvisí nízká spolehlivost uložení podkladového aktiva. I když s URL adresou zapsanou v blockchainu již manipulovat nelze, soubor uložený na centralizovaném serveru se může stát pro vlastníka NFT nedostupným z důvodu chyb v centralizovaném systému, narušení třetí osobou či jednoduše ukončením hostingu webové stránky, na které bylo podkladové aktivum uloženo. K řešení tohoto problému byly navrženy určité postupy pro uložení podkladového aktiva, například použití decentralizovaného úložiště IPFS (Interplanetary File Systems).²⁹

Alternativou k uložení podkladového aktiva mimo blockchainovou síť je tzv. NFT on-chain.³⁰ Při něm dochází k nahrání podkladového aktiva přímo do blockchainové sítě jeho přidáním do metadat chytrého kontraktu NFT.³¹ V důsledku toho je v blockchainu trvale uložena reprezentace digitálně obchodovatelného podkladového aktiva.

NFT jsou sice z technického pohledu pouhými metadaty zapsanými v blockchainu, mohou být však prostředkem k digitální revoluci vyřešením otázky jedinečnosti virtuálních aktiv. K tomu je však nutné objasnit jejich právní podstatu a na základě ní kvalifikovat relevantní právní vztahy, jejichž předmětem NFT mohou být.

²⁸ Příkladem NFT off-chain je edice The Bored Ape Yacht Club od studia Yuga Labs. BAYC [online]. In: *boredapeyachtclub.com*. [cit. 25. 11. 2022]. Dostupné z: <https://boredapeyachtclub.com/#/>

²⁹ WANG, Qin, Ruija LI, Qi WANG, Shiping CHEN. Non-fungible token (NFT): Overview, evaluation, opportunities and challenges. In: arXiv preprint arXiv, s. 13-14.

³⁰ Příkladem NFT on-chain je edice CryptoPunks, původně vytvořená jako off-chain, posléze byla jednotlivá podkladová aktiva uložena přímo v blockchainu Ethera. CryptoPunks [online]. In: *larvalabs.com*. [cit. 26. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.larvalabs.com/cryptopunks>

³¹ GUADAMUZ, ref. 26.

3. PRÁVNÍ POVAHA NFT

3.1 NFT JAKO VĚC

Jelikož v českém právním řádu dosud nenalezneme výslovná ustanovení o právní povaze NFT, je na místě zkoumat právní povahu NFT z hlediska právem poznaných zavedených institutů, konkrétně zda lze NFT podřadit pod definici věci v právním smyslu.

Občanský zákoník v ustanovení § 489 definuje věc v právním smyslu jako vše, co je „rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.“ Z hlediska materiální povahy dělíme věci na hmotné a nehmotné. Nehmotnými věcmi jsou dle ustanovení § 496 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) práva, jejichž povaha to připouští a „jiné věci bez hmotné podstaty.“ Jelikož jsou NFT formou datového kódu, lze o nich mluvit jako o datech. Data jsou často právními texty zaměňována za informace, je na místě si odlišení vymežit.

Polčák důsledně rozlišuje mezi informací a daty. Uvádí, že informace nemůže být věcí dle ustanovení § 489 OZ, kdy informace není statickým jevem nebo existující entitou, nýbrž přírodním fenoménem, který lze z pohledu člověka popsat pouze v čase a nesnese právní objektivizaci. Informaci chápe jako účel právního vztahu, nikoliv však nástroj k jeho dosažení. Rozdílně však chápe data, u kterých uvádí, že mohou být sekundárním objektem právních vztahů, kdy jejich aktuální nebo virtuální užitek lze charakterizovat jako věc v právním smyslu.³²

S vědomím rozlišení těchto dvou pojmů, které jsou českou právní veřejností nezřídka zaměňovány, lze odkázat na komentář Svobody k ustanovení § 496 OZ, který se této nešťastné záměny dopouští, objektivizaci dat však popisuje vhodně, tedy že nehmotnou věcí v právním smyslu mohou být data v případě, že jsou pro některý ze subjektů práv využitelná jako ekonomická hodnota a zároveň za situace, kdy subjekt, který je jejich pů-

³² POLČÁK, Radim. Informace a data v právu. In: *Revue pro právo a technologie*. 2016, roč. 7, č. 13, s. 88.

vodcem, je zpřístupní jako možný předmět soukromoprávních vztahů a tato data mají objektivně alespoň potenciální majetkovou hodnotu.³³

Z výše uvedeného je na místě klasifikovat NFT jakožto nehmotnou věc v právním smyslu, což umožňuje další specifikaci z pohledu tohoto právního institutu.

Občanský zákoník přináší dále dělení věcí na věci movité a nemovité. Již ze samotné podstaty NFT vyplývá, že se jedná o věci povahou movité. Potvrzení této teze mimo jiné přináší i příloha č. 6, bod 9.8 vyhlášky č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. Ta uvádí v dotazníku fyzické osoby podle ustanovení § 95 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů „nezastupitelný token – tzv. NFT dílo“ jako příklad movitého majetku. Národní bezpečnostní úřad toto následně potvrdil a doplnil ve Věstníku č. NB07/2022,³⁴ kde uvedl, že NFT jsou virtuální aktiva, která jsou movitým majetkem.

Zásadním atributem, který následuje samotná podstata NFT, je jejich nezastupitelnost, vyplývající již ze samotného názvu – *Non-Fungible tokens* – tzv. nezaměnitelné/nezastupitelné tokeny. Individualita každého NFT vyplývá z podstaty této technologie, protože NFT obsahuje jedinečný nereprodukovatelný kód, který konkrétní token odlišuje od ostatních. Tím se zároveň zaručuje existence pouze jedné instance každého konkrétního NFT.³⁵

3.2 KLASIFIKACE NFT

Jednu z klasifikací, která rozlišuje NFT do kategorií dle konkrétních vlastností, přinesla iniciativa Evropské komise s názvem European Block-

³³ SVOBODA, Karel. § 496 Věci hmotné a nehmotné. In: DAVID, Ondřej. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISSN: 2336-517X.

³⁴ Informace č. NB07/2022, bezpečnostní způsobilost. cit. z ASPI.

³⁵ Nikoliv však existence jediného NFT vytvořeného na základě podkladového díla, takových může být neomezeně. Z jednoho podkladového díla totiž můžeme vytvořit nespočet různých NFT. Kvůli jedinečnému TokenID a adrese chytrého kontraktu však nelze zaměnit jedno konkrétní NFT za druhé.

chain Observatory and Forum.³⁶ V reportu zveřejněném v červnu 2021 nalezneme následující klasifikaci NFT.

1. Asset tokens – Tokeny vázané na aktiva, jež představují konkrétní právo k hmotné nebo nehmotné věci.
2. Utility tokens – Tokeny vázané na právo na poskytnutí služeb, jež jsou spojeny s právem na přístup k určitým službám poskytovaným stranou vydávající token (nebo jinou specifikovanou třetí stranou).
3. Security tokens – Tokeny poskytující držitelům NFT podobná nebo stejná práva jako cenné papíry.

První kategorií NFT jsou tokeny vázané na aktiva, jež představují konkrétní právo k hmotné nebo nehmotné věci, která je podkladovým aktivem NFT. Osoba vytvářející token rozhoduje o právech, která budou s tokenem smluvně provázána, a která budou náležet následnému držiteli NFT. Takovými právy mohou být kupříkladu práva k užití podkladového aktiva jakožto autorského díla, udělené autorem nabyvateli NFT v rámci licenční smlouvy nebo certifikace podkladového aktiva pomocí NFT.³⁷

Další kategorií, kterou European Blockchain Observatory and Forum vymezuje jsou NFT vázané na právo na poskytnutí nebo přístup k určitým službám poskytovaným stranou vydávající token (nebo jinou specifikovanou třetí stranou). Právo na poskytnutí služeb však dle autorova názoru samo o sobě nekonstituuje novou kategorii NFT. Z technického aspektu totiž NFT, se kterým bude provázáno právo na poskytnutí služby, nebude ničím specifické. Jeho přidaná hodnota, tedy ono právo na poskytnutí služeb, nebude technicky určena povahou NFT. Poskytnutí služby nebude určeno blockchainovou sítí, nýbrž smluvním vztahem nebo jiným mechanismem, kterým se, ať už strana vydávající token nebo jiná třetí strana, zaváže, že po ověření, zda subjekt je opravdu vlastníkem NFT, poskytne službu. Konkrétním příkladem může být situace, kdy se vlastník hotelu rozhodne vytvořit NFT, jejichž držitelé budou mít právo na poskytnutí exklu-

³⁶ HERIAN, Robert a kol. NFT–Legal Token Classification. In: *EU Blockchain Observatory & Forum*. 2021, s. 2.

³⁷ Pro klasifikaci budeme Asset tokeny považovat za tokeny, které jsou smluvně provázané s konkrétními právy k hmotné nebo nehmotné věci, která byla podkladovým aktivem při mintování NFT.

zivních služeb v rámci pobytu v hotelu. V případě, kdy držitel NFT prokáže ověřovateli, že se dané NFT opravdu nachází v jeho digitální kryptopeně-žence, budou mu tyto služby poskytnuty.³⁸

Relevantní pro klasifikaci NFT je otázka možného zařazení NFT jakožto cenného papíru dle ustanovení § 514 OZ nebo zaknihovaného cenného papíru dle ustanovení § 525 OZ. Výše zmíněný report European Blockchain Observatory and Forum nabízí možnost klasifikace NFT jako tzv. security tokenů, tedy tokenů ve formě digitálních cenných papírů, jež představují vlastnictví aktiva a poskytují držitelům tokenů podobná nebo stejná práva jako cenné papíry.³⁹ Z pohledu českého práva však o NFT jakožto o cenných papírech hovořit nelze. NFT je virtuální nehmotnou věcí, z toho důvodu není možné na něj pohlížet jako na cenný papír dle ustanovení § 514 OZ, jelikož u NFT chybí spojení s listinou v právním slova smyslu. Zároveň současně neexistuje zákonná povinnost emitentů NFT zapisovat NFT do příslušné zákonem uznané evidence dle ustanovení § 91 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPKT“). NFT je ze své podstaty individuálně určenou věcí, kterou nelze nahradit jiným NFT téhož druhu ani v případě totožného mintera NFT a skutečnosti, že by NFT zaručovalo stejná práva. Z těchto důvodů o NFT nelze mluvit ani jako o zaknihovaném cenném papíru, jehož znakem je právě zastupitelnost.⁴⁰ Tento názor zastává i ČNB ve svém Upozornění na rizika investic do alternativních produktů, ve kterém dochází k závěru, že NFT nejsou investičním nástrojem ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 ZPKT.⁴¹

³⁸ Takovým hotelem je CHORS like a hotel, který držitelům jejich NFT poskytuje exkluzivní služby v rámci jejich pobytu. MetaCHORS Blocks [online]. In: *metachors.com*. [cit. 12. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.metachors.com/>

³⁹ HERIAN, Robert a kol., ref. 36, s. 2.

⁴⁰ CHLUBNA, Filip. *Práva výkonných umělců a jejich ochrana ve sféře internetu a sociálních sítí*. Praha, 2022, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, s. 81; DĚDIČ, ŠOVAR, MIKULA, ref. 11, s. 554-556.

⁴¹ Upozornění na rizika investic do alternativních investičních produktů (tokeny, participace) [online]. In: *Česká národní banka*. 3. 12. 2021. [cit. 14. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/upozorneni-pro-verejnost/Upozorneni-na-rizika-investic-do-alternativnich-investicnich-produktu-tokeny-participace/>

K upravenému rozřazení, které poskytuje European Blockchain Observatory and Forum, je na místě doplnit další kategorii NFT. Touto kategorií jsou tokeny sloužící jako nezávislá reprezentace podkladových aktiv. Tyto NFT jsou vytvořeny na základě podkladového aktiva, jsou jasným odkazem na ně, minter s nimi však smluvně neprovázal žádná práva k podkladovému aktivu. Jejich hodnota je čistě spekulativní, často vytvářena pouze na základě faktu, že odkazují na známé fyzické předměty, nebo byl jejich tvůrcem známý umělec. Ke konkrétnímu podkladovému aktivu, na základě kterého byly vytvořeny, však nemají žádný právní vztah.

Pro potřeby tohoto článku tedy budeme rozřazovat NFT do dvou kategorií v závislosti na provázanosti NFT s podkladovým aktivem, a to:

1. NFT vázané na podkladová aktiva
2. NFT sloužící jako nezávislá reprezentace podkladových aktiv.

3.3 ODLIŠITELNOST NFT OD PODKLADOVÉHO AKTIVA

Odlíšitelnost a případná nutnost odlišení NFT od podkladového aktiva, na jehož základě bylo NFT vytvořeno, je potřebnou úvahou, na základě které můžeme polemizovat o NFT jakožto o věci samostatné nebo jako o součásti věci hlavní, tedy podkladového aktiva. Široká veřejnost často NFT vnímá jako jakýsi certifikát, který bez dalšího zastupuje podkladové aktivum. Bez zásahu zákonodárce však nelze takovéto zastoupení považovat automaticky za právně závazné. Můžeme se v případě NFT obejít bez legislativního zásahu, pokud se domníváme, že NFT jako takové představuje podkladové aktivum?

Nejdříve si přiblížíme situaci, kdy jsou NFT přímo vázány na podkladové aktivum a v případě oddělení od něj by došlo ke snížení jejich hodnoty. Příkladem je NFT politika automobilky Alfa Romeo. Od roku 2022 je každý vůz modelu Tonale doprovázen NFT certifikátem, který je jedinečný pro každý automobil, je přímo propojen s konkrétním vozem, certifikuje zakoupení vozu a následně dokumentuje veškerý servis a údržbu vozidla a další doprovodné informace o konkrétním vozidle.⁴² V tomto případě je

⁴² NFT [online]. In: *alfaromeo.cz* [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.alfaromeo.cz/modely/tonale#modal-gallery-software-popup>

NFT pouhým certifikátem, nemá vlastní hodnotu a je přímo závislé na podkladovém aktivu, tedy konkrétním automobilu Alfa Romeo Tonale. Nelze předpokládat, že by NFT, který slouží pouze jako certifikační potvrzení podkladového aktiva, měl sám o sobě hodnotu, a tedy byl věcí odlišnou od podkladového aktiva. Na takovýto NFT bychom mohli vztáhnout doktrinní definici součásti věci dle ustanovení § 505 OZ. Součástí věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být od věci odděleno, aniž by tím došlo k znehodnocení věci. Koukal k ustanovení § 505 OZ zmiňuje, že o součásti věci můžeme hovořit i v případě složených věcí. To jsou věci tvořené součástmi, které mohou mít relativně samostatnou povahu a lze je od věci hlavní oddělit.⁴³ Při oddělení součásti musí dojít ke znehodnocení hlavní věci. Oddělit NFT od podkladového aktiva v případě výše zmíněné funkcionality certifikačního potvrzení servisní historie vozidla je bezpochyby možné. Oddělení NFT by bylo oddělením samostatné součásti věci, kdy by sice hlavní věc, automobil, na své primární funkčnosti neztratil, ale jeho hodnota by se tím bezpochyby snížila. Tato ponížená hodnota by byla způsobena kupříkladu díky nejasné servisní historii, způsobené oddělením NFT od vozidla. Z těchto důvodů lze hovořit za splnění určitých podmínek a provázanosti NFT s podkladovým aktivem o NFT jakožto o součásti věci.

Druhou kategorií jsou NFT sloužící jako nezávislá reprezentace podkladového aktiva, kdy NFT a podkladové aktivum nejsou nijak propojeny, tedy hodnota podkladového aktiva není přímo navázána na hodnotu NFT. V tomto případě je nutné připustit, že NFT je obchodován nezávisle a představuje svou vlastní hodnotu, přímo nezávislou na hodnotě podkladového aktiva a je tedy věcí samostatnou, nikterak vázanou na podkladové aktivum. Příkladem bychom mohli zmínit aukci NFT memorabilií, vytvořených Julianem Lennonem, synem legendárního hudebníka kapely The Beatles.⁴⁴ Virtualizování předmětů (například Lennonův kabát z písně Help! nebo kytara značky Gibson) a následné vytvoření NFT, ke kterým fyzické předměty sloužily jako podkladové aktivum, nevytvořilo automaticky za-

⁴³ KOUKAL, Pavel. § 505 Základní vymezení součásti věci. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1559.

⁴⁴ LENNON CONNECTION: THE NFT COLLECTION [online]. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.juliensauctions.com/about-auction?id=400>

stoupení fyzických předmětů pomocí NFT. NFT sloužily pouze jako reprezentace fyzických podkladových aktiv, jejich hodnota se však přímo neodvíjela od hodnoty fyzických podkladových aktiv, které zůstaly ve vlastnictví Juliana Lennona. Může tedy existovat podkladové aktivum a NFT, který jej pouze reprezentuje, a jeho hodnota bude čistě spekulativní, odvíjející se od faktu, že předlohou NFT byl skutečný originál podkladového aktiva nebo tvůrce byl například známým umělcem. Takovýto NFT bude existovat nezávisle na podkladovém aktivu. Pokud hovoříme o věcech s různou hodnotou, lze zároveň hovořit o dvou rozdílných věcech.

Z výše uvedeného lze identifikovat dva způsoby napojení NFT na podkladové aktivum. Prvním z nich je situace, kdy je NFT certifikačním nástrojem smluvně propojeným a přímo odkazujícím na podkladové aktivum, v tomto případě lze mluvit o propojení NFT s podkladovým aktivem jakožto složené věci, NFT by byl tedy ve vztahu k podkladovému aktivu součástí věci. Druhým způsobem je existence dvou odlišných věcí – NFT jakožto samostatné věci a podkladového aktiva.

3.4 VLASTNICKÁ PRÁVA K NFT

Na základě výše zmíněného je třeba rozlišovat dvě hypotézy z hlediska odlišitelnosti NFT od podkladového aktiva. První z nich nastává, kdy NFT inkorporuje podkladové aktivum, tj. NFT není nic jiného než součástí podkladového aktiva, a pak lze připustit, že NFT nemá jinou než evidenční právní existenci, nepředstavuje aktivum odlišné od podkladového aktiva, pouze osvědčuje převod práv a případně existenci práv k podkladovému aktivu. V tomto hypotetickém případě však bude pro *zastoupení* podkladového aktiva v užším slova smyslu (nad rámec pouhého evidenčního aspektu) nutné, aby zákonodárce zasáhl a takové zastoupení právně zakotvil nebo aby toto propojení NFT s podkladovým aktivem bylo smluvně ujednáno. Druhá hypotéza předpokládá, že NFT má odlišnou vnitřní hodnotu, která může být čistě spekulativní. NFT a podkladové aktivum je pak třeba odlišit a přistupovat k nim jako k rozdílným věcem. V tomto případě, pokud existují dvě různé nezávislé věci, nutně vyvstává otázka vztahu mezi nimi.

3.4.1 VLASTNICKÁ PRÁVA K NFT VYTVORENÉMU NA ZÁKLADĚ FYZICKÉHO PODKLADOVÉHO AKTIVA

Fyzické podkladové aktivum může být formou digitalizace přeneseno do virtuálního prostředí, kde může sloužit jako podkladové aktivum pro vytvoření NFT.

Obecně lze říci, že NFT nezakládá žádná přímá vlastnická práva k podkladovému aktivu, protože neexistuje žádná přímá právní vazba mezi NFT a podkladovým aktivem. Subjekt, jenž zakoupí NFT, touto transakcí získává vlastnická práva pouze ke konkrétnímu tokenu, obsahujícímu metadata odkazující na podkladové aktivum. Pokud mluvíme o vlastnictví NFT, nelze na něj bez dalšího současně pohlížet jako na vlastnictví fyzického podkladového aktiva, nýbrž na vlastnictví věci, vytvořené na základě podkladového aktiva takovým způsobem, že vzniknou dvě nezávislé věci – první z nich je fyzické podkladové aktivum, druhou z nich je NFT, jistým způsobem odkazující na podkladové aktivum bez přímého vztahu k vlastnickým právům pojmím se k podkladovému aktivu.

V konkrétních případech však může mít NFT přímý, smluvně zakotvený vztah k vlastnickým právům vztahujícím se k podkladovému aktivu, jelikož je součástí podkladového aktiva jako součást věci. Výše již byl zmíněn příklad automobilky Alfa Romeo, která vydává certifikační NFT potvrzující koupi vozu a jeho servisní a další doprovodnou dokumentaci. Dalším příkladem takového certifikačního NFT s přímým vztahem k vlastnickým právům k podkladovému aktivu je NFT vytvořené česko-americkým výrobcem zbraní Colt CZ Group.⁴⁵ K limitované edici pistolí CZ 75 Řád Bílého lva byl vlastníkům zbraní přidělen tzv. Certificate of Authenticity and Ownership ve formě NFT. Při převodu vlastnických práv k pistoli je tento certifikát aktualizován tak, aby zohledňoval nového vlastníka pistole. Colt tímto tahem přímo propojil vlastnická práva k pistoli CZ 75 Řád Bílého lva

⁴⁵ Colt CZ Group jako první výrobce ručních palných zbraní vstupuje do světa blockchainové technologie [online]. In: *Colt CZ Group*. 16. 12. 2022. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.coltczgroup.com/media-tiskove-zpravy/colt-cz-group-jako-prvni-vyrobce-ručních-palných-zbraní-vstupuje-do-světa-blockchainové-technologie>

a NFT, jakožto certifikátu odkazujícím na pravost pistole.⁴⁶ Je na smluvních stranách, prodejci a kupujícím, aby skutečnost převodu vlastnictví oznámili platformě Colt, která převede NFT novému vlastníkovi zbraně, propojení NFT a podkladového aktiva je tedy na bázi oznámení a není automatické. Jedná se o deklaratorní zápis, který demonstruje aktuální právní stav vlastnictví podkladového aktiva, pistole Colt. Je v zájmu kupujícího, aby trval na aktualizaci platformy a převedení NFT na jeho osobu, jakožto nového vlastníka, jelikož NFT ve formě certifikátu potvrzuje autenticitu zbraně a jeho vlastnictví tak přímo odkazuje na vlastnictví podkladového fyzického aktiva.

Můžeme si představit i situaci, kdy by NFT nebylo převedeno na základě prodeje fyzického podkladového aktiva, nýbrž by fyzické podkladové aktivum bylo převedeno na základě prodeje NFT. Vzhledem ke skutečnosti, že právní praxe v této věci odpověď neposkytuje, lze dovodit, že převodem NFT by došlo k převodu vlastnictví podkladového fyzického aktiva na nového vlastníka pouze v případě, pokud by toto bylo mezi stranami smluvně ujednáno. Ve světě již existují případy, kdy došlo k digitalizaci prodeje nemovitostí prostřednictvím převodu vlastnických práv k nemovitosti konkretizovaných v NFT.⁴⁷

3.4.2 VLASTNICKÁ PRÁVA K NFT VYTVOŘENÉMU NA ZÁKLADĚ VIRTUÁLNÍHO PODKLADOVÉHO AKTIVA

Vlastnická práva k virtuálním statkům obecně jsou nelehce uchopitelným právním konstruktem, a to především z důvodu neexistence jasného a společného definičního rámce pojmů používaných v různých jurisdikcích k popisu souvisejících jevů, počínaje základním a všudypřítomným pojmem virtuální aktivum. Virtuální aktiva svým formátem vytvářejí roztržitější typ vlastnictví, který se liší od vlastnictví fyzických aktiv.

⁴⁶ Prodejní podmínky aukcí NFT [online]. In: *Colt CZ Group*. [cit. 18. 1. 2023]. Dostupné z: <https://auctionportal.coltczgroup.onblocktrust.com/Home/TnC/auction>

⁴⁷ K tomu blíže: MORINGIELLO, Juliet M., Christopher K. ODINET. Blockchain Real Estate and NFTs. In: *William & Mary Law Review, Forthcoming, U Iowa Legal Studies Research Paper*. 2022.; The World's First Real Estate NFT [online]. In: *Propy*. [cit. 20. 1. 2023]. Dostupné z: <https://propy.com/browse/propy-nft/>

Odom, Zimmerman a Forlizzi uvádějí, že virtuálními aktivy mohou být hmotná aktiva, která se stala nehmotnými (například knihy, hudba, fotografie a vstupenky); věci, které nikdy neměly trvalou hmotnou podobu (například archivy elektronických zpráv, profily na sociálních sítích, herní avatary a odznaky na sociálních sítích); a také metadata ze záznamů digitálních zařízení a služeb, které zachycují činnost lidí (například informace o poloze fotografií, historie přehrávání hudby a historie nákupů kreditními kartami).⁴⁸ Dále uvádějí tři vlastnosti digitálních virtuálních statků, a to, že nejsou závislé na fyzickém umístění, fyzickém prostoru a fyzické podobě. Na rozdíl od fyzických aktiv nejsou virtuální aktiva omezena na jedno fyzické místo, a proto mohou být dostupná na více místech současně. To vytváří flexibilitu, rozšířenou interakci a dostupnost virtuálních aktiv.⁴⁹ Pro vlastníka tak může být obtížné zjistit, kde se virtuální aktivum nachází, což může vést k dočasné nebo dokonce trvalé ztrátě přístupu k virtuálnímu aktivu.⁵⁰ Virtuální aktiva na rozdíl od těch fyzických nezabírají fyzický prostor. V této souvislosti mohou být virtuální aktiva vnímána jako neviditelná, a proto je obtížné pochopit jejich velikost, rozsah a v některých případech také to, co obsahují. Z důvodu, že virtuální aktivum není omezeno na fyzickou podobu, může být snadněji kopírováno a napodobováno, s čímž se pojí obtížnější rozlišení originálu od kopie.⁵¹

Jedním z hlavních záměrů technologie NFT ve vztahu k virtuálním podkladovým aktivům je právě vytvoření jedinečnosti nebo vzácnosti ve vztahu k virtuálnímu aktivu. Vytvořením NFT a registrací virtuálního aktiva, nejčastěji virtuálního uměleckého díla, pod jedinečným hashem⁵² se NFT považuje za limitovanou edici s certifikátem pravosti, jejíž podpis je ekvivalentní autogramu umělce. Tato funkce odlišení, certifikace pravosti,

⁴⁸ ODOM, William, John ZIMMERMAN a John FORLIZZI. Placelessness, spacelessness, and formlessness: experiential qualities of virtual possessions. In: *Proceedings of the 2014 conference on Designing interactive systems*. 2014, s. 985.

⁴⁹ ODOM, ZIMMERMAN, FORLIZZI, ref. 48, s. 987.

⁵⁰ ODOM, ZIMMERMAN, FORLIZZI, ref. 48, s. 989.

⁵¹ ODOM, ZIMMERMAN, FORLIZZI, ref. 48, s. 990.

⁵² Hashem se rozumí alfanumerická hodnota určená ze souboru dat spojující NFT s jeho metadata.

má za následek hodnotu NFT, protože nehmotný majetek je jedinečný do té míry, že jeho vlastnosti jsou nenahraditelné a nelze mít za to, že existuje ekvivalent s podobnými vlastnostmi. Je však pravda, že určitá virtuální aktiva mohou být i nadále kopírována, šířena a sdělována veřejnosti do té míry, že pomyslně ztrácejí na své jedinečnosti nebo vzácnosti. Není nic, co by zabránilo minterovi NFT vytvořit další NFT s totožným podkladovým aktivem, a to jak v rámci stejného nativního blockchainu nebo blockchainu odlišného. Neexistuje žádný centrální repozitář, který by tomuto zabránil a konstitutivně určil, že konkrétní podkladové aktivum již bylo použito k vytvoření NFT či nikoliv.

NFT můžeme označit za specifický token, jedinečný díky unikátnímu TokenID a adrese chytrého kontraktu, ukazující na ono konkrétní virtuální podkladové aktivum. V tomto ohledu lze NFT přirovnat k nosičům, jako je CD s hudební skladbou nebo DVD s filmovým dílem. Právo držby a vlastnictví NFT s sebou však obdobně jako je to u nosičů digitálních děl nepřináší vlastnické právo k virtuálnímu podkladovému aktivu, ale pouze vlastnictví jedinečného kódu, který digitální podkladové aktivum označuje.

Příkladem NFT, které vzniklo na základě virtuálního podkladového díla, je digitální obraz Replicator od kanadského umělce Mad Dog Jonese,⁵³ který se na platformě Nifty Gateway v roce 2021 prodal za tehdejších 4,1 milionu amerických dolarů.⁵⁴ Kupující získal vlastnické právo k NFT, které se však samo o sobě nepojí s žádnými právy k virtuálnímu podkladovému aktivu.

Pokud je minter NFT zároveň vlastníkem autorských práv k podkladovému dílu, může udělit nabyvateli NFT licenci k užití podkladového autorského díla, kdy NFT bude sloužit jako reprezentace této udělené licence. Jedná se však pouze o deklaratorní zastoupení, kdy se licence automaticky nepojí s NFT, ale může být v průběhu času nezávisle na něm ukončena.

⁵³ REPLICATOR [online]. In: *maddogjones.com*. [cit. 20. 1. 2023] <https://www.maddogjones.com/prints/1>

⁵⁴ MDJ x Phillips: A Multi-Generational NFT [online]. In: *Phillips*. [cit. 20. 1. 2023] <https://www.phillips.com/detail/mad-dog-jones/NY090121/1>

NFT, které se pojí s licencí k podkladovému aktivu je například edice CryptoKitties (sbírka pixel art koťat od vývojářského studia AxiomZen), kdy licence umožňuje vlastníkovu NFT komercializovat koťata (podkladová autorská díla) za předpokladu, že taková komercializace nepřinese příjem vyšší než 100 tisíc USD ročně.⁵⁵ Zakoupením NFT si tak subjekt kupuje certifikát tokenu, který může, ale nemusí být spojen s licencí poskytující majetková autorská práva vztahující se k virtuálnímu podkladovému aktivu.

U NFT vytvořených na základě virtuálního podkladového aktiva tedy bez dalšího lze mluvit pouze o vlastnictví NFT jako takového, nikoliv zároveň současně o vlastnictví podkladového virtuálního aktiva; to totiž bude často autorským dílem požívajícím autorskoprávní ochrany podle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ať už půjde o fotografie, hudbu, video, které jsou autorskými díly, tak herní předměty, které jsou v rámci nativního softwaru hry považovány také za derivát autorskoprávní ochrany.

Můžeme však mluvit o větší provázanosti s podkladovým virtuálním aktivem v případech, pokud jsou nabyvateli NFT současně s NFT poskytnuta k užití práva vycházející z duševního vlastnictví autora podkladového aktiva.

4. OCHRANA SPOTŘEBITELE PŘI TRANSAKČÍCH S NFT

Od představení technologie NFT široké veřejnosti se tyto tokeny staly předmětem prodeje, nákupu a distribuce. Z výše uvedeného vyplývá, že NFT je věcí nehmotnou, movitou, nezastupitelnou, je určitým virtuálním statkem či virtuální službou. Je tedy na místě blíže rozebrat existenci spotřebitelského vztahu a ochrany spotřebitele při transakcích s NFT.

Z ustanovení § 1812 odst. 1 OZ vyplývá pro spotřebitelské smlouvy výklad jejich ustanovení ve prospěch spotřebitele. To potvrdil mimo jiné Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 5240/2016 ze dne 26. 9. 2017, ve kterém judikoval obecné použití pravidla nejpříznivějšího výkladu pro spo-

⁵⁵ CryptoKitties Terms of Use [online]. In: *CryptoKitties*. 15. 11. 2018. [cit. 22. 1. 2023] <https://www.cryptokitties.co/terms-of-use>

třebitele obecně na veškeré právní úkony, dvoustranné i jednostranné. Zároveň v § 1812 odst. 2 OZ zákonodárce stanovuje, že k ujednáním odchylným se od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele se nepřihlíží, a to i v případech, kdy se spotřebitel vzdá zvláštního práva, které mu zákon poskytuje. I přes kogentní povahu ustanovení o ochraně spotřebitele však může být problematické vymáhání spotřebitelských práv v případě sporu, jelikož většina transakcí s NFT zahrnuje určitý mezinárodní prvek.

Velká část z NFT platform, společností vydávajících NFT a NFT on-line tržišť má sídlo ve Spojených státech amerických a obecně navrhuje, aby se na uzavřené smlouvy použilo americké rozhodné právo. Ochranu spotřebitele je však třeba hledat nejen podle práva uvedeného ve smlouvě, ale také podle práva, které je použitelné v daném okamžiku s ohledem na stát, v němž má spotřebitel bydliště. V tomto posledním ohledu je užitečné připomenout, že není vždy snadné rozhodné právo určit, například při neexistenci mezinárodních dohod mezi státy, které by upravovaly smluvní závazkové vztahy.

Pro evropské spotřebitele může být východiskem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, zvané též „Řím I“. Jedná se o nařízení Evropského společenství o mezinárodním právu soukromém, které upravuje určení rozhodného práva pro závazkové vztahy, jejichž subjekty mají obvyklé bydliště v některém ze členských států. Jednou ze zásad nařízení Řím I je zásada absolutní svobody volby rozhodného práva pro smluvní závazkové vztahy mezi smluvními stranami vyplývající z čl. 3. V případě, že je smluvní stranou spotřebitel, existují určitá omezení, kdy volba rozhodného práva stranami nesmí mít za následek zbavení spotřebitele ochrany, kterou mu zaručují kogentní ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště dle čl. 6 odst. 2.

Působnost tohoto nařízení nelze snadno rozšířit na subjekty se sídlem ve státech mimo Evropskou unii, a to právě z důvodu neexistence mezinárodních úmluv upravujících rozhodné právo pro závazkové vztahy s mezinárodním prvkem. Lze však říci, že toto nařízení v každém případě zahrnuje potřebu ochrany spotřebitele, jakožto slabší strany smlouvy, o kte-

rou by měly usilovat všechny subjekty (z Evropské unie i mimo ni), které jednají se spotřebiteli na evropském trhu.

Na unijní úrovni je ochrana spotřebitele upravena směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Ta byla do českého právního řádu uvedena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOS“).

Tato směrnice, aktualizovaná směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2019/2161, představuje režim použitelný na širokou škálu smluv uzavíraných mezi podnikateli a spotřebiteli, zejména na kupní smlouvy, smlouvy o poskytování služeb nebo smlouvy o poskytování digitálního obsahu. Vztahuje se jak na smlouvy uzavírané v rámci obchodních prostor, tak na smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory nebo distančně.

Novelizace provedená směrnicí (EU) 2019/2161 rozšířila oblast působnosti na smlouvy, na jejichž základě podnikatel poskytuje nebo se zavazuje poskytovat spotřebiteli digitální služby nebo digitální obsah a spotřebitel poskytuje nebo se zavazuje poskytnout podnikateli své osobní údaje. Nařízení mimo jiné stanovuje informační povinnost podnikatele vůči spotřebiteli před uzavřením smlouvy. Níže bude rozebrán spotřebitelský vztah v rámci smlouvy o koupi NFT, aspekty ochrany spotřebitele v jejím rámci a jednotlivé informační povinnosti podnikatele s tím spojené. Nakonec budou rozebrány standardy digitálního obsahu stanovené Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2019/770, o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb ve vztahu k NFT.

4.1 DEFINICE SPOTŘEBITELSKÉHO VZTAHU PŘI KOUPI NFT

Dle ustanovení § 419 OZ je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Podnikatelem poté občanský zákoník rozumí v ustanovení § 420 OZ osobu,

kteřá samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.

Spotřebitelskými vztahy rozumíme společenské vztahy, vyplývající z uzavírání spotřebitelských smluv dle ustanovení § 1810 OZ, tedy smluv, které uzavírá podnikatel v postavení silnější smluvní strany se spotřebitelem v postavení smluvní strany slabší. Spotřebitelské vztahy tak můžeme definovat pomocí subjektivního prvku, kterým je existence subjektu spotřebitele a subjektu podnikatele.

Výše zmíněné právní konstrukty aplikujeme na koupi NFT a přiblížíme si požadavky, abychom mohli konkrétní právní vztah považovat za uzavření spotřebitelské smlouvy.

Za spotřebitele při nákupu NFT lze považovat subjekt, který splňuje následující požadavky:

- Je fyzickou osobou;
- Zakoupí NFT od subjektu v pozici podnikatele;
- Koupí NFT realizuje svůj osobní, vlastní zájem nebo potřebu, mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání.

S ohledem na identifikaci spotřebitele je důležité rozvinout hlavně třetí požadavek, který není z hlediska koupě NFT vždy jednoznačný.

Pro odpověď na otázku, zda fyzická osoba uzavírající smlouvu je v postavení spotřebitele, je rozhodující především účel jednání takové osoby.⁵⁶

Mezi účely, které lze považovat za účely souladné postavení spotřebitele, lze uvést.⁵⁷

⁵⁶ VONDRÁČEK, Ondřej. § 419 Definice spotřebitele. In: PETROV, Jan. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

⁵⁷ Jedná se o demonstrativní výčet vytvořený autorem článku.

- Zakoupení NFT za účelem použití jako profilového obrázku/baneru na sociálních sítích;
- Zakoupení NFT jakožto daru, který spotřebitel má v úmyslu darovat;
- Zakoupení NFT pro použití v kreativních projektech;
- Zakoupení NFT jakožto investice, kdy spotřebitel nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání;
- Zakoupení NFT za účelem dosažení určitého společenského postavení;
- Zakoupení NFT za účelem přístupu k uzavřené komunitě držitelů konkrétního druhu NFT;
- Zakoupení NFT, se kterým se pojí vstupenka na soukromou událost.

Výše uvedené příklady autor uvádí jako demonstrativní výčet situací, kdy by byl kupující subjekt v postavení spotřebitele.

Pro bližší vysvětlení spotřebitelského vztahu souvisejícího s transakčním úkonem zakoupení NFT lze uvést následující modelový případ:

1. Fyzická osoba, občan České republiky, zakoupí NFT za účely:
 - použití jakožto profilového obrázku na svých profilech sociálních sítí;
 - trvalého přístupu na soukromé události pojící se se zakoupením NFT;
 - následně jej má v úmyslu darovat svému příbuznému.
2. NFT zakoupí na NFT on-line tržišti s názvem CzechNFT, provozovaném poskytovatelem on-line tržiště se sídlem v České republice.
3. Prodejcem NFT je NFTalent s.r.o., společnost se sídlem v České republice, která pořádá soukromé události, na které je vstupenkou potvrzení držby jejich NFT s názvem NFTicket.
4. Nativním blockchainem tohoto NFT je Ethereum a jeho kupní cena činí 0,5 ETH, v době nákupu činící přibližně 60.000,- Kč.

Subjekty zapojenými do výše zmíněného modelového příkladu jsou:

1. Prodejce NFT je právnickou osobou, která naplňuje znaky podnikatele dle ustanovení § 420 OZ.
2. Poskytovatel NFT on-line tržiště je poskytovatelem on-line tržiště dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) ZOS, kdy poskytuje přístup k nabídkám na prodej a nákup NFT, prodejci mohou prodávat svá NFT na tomto tržišti, kdy poskytovatel tržiště má z prodeje jistou výši provize. Dle ustanovení §2 odst. 2 písm. c) tohoto zákona je podnikatelem.
3. Kupující NFT je fyzickou osobou, která prostřednictvím on-line tržiště projeví zájem o koupi NFT, který kupuje pro své osobní účely, mimo rámec své podnikatelské činnosti a mimo rámec samostatného výkonu svého povolání. V případě uzavření smlouvy o koupi NFT tedy bude v postavení spotřebitele dle ustanovení § 419 OZ.

4.2 ASPEKTY OCHRANY SPOTŘEBITELE PŘI TRANSAKCÍCH S NFT

V rámci zkoumání transakcí s NFT ve spotřebitelských vztazích je na místě zohlednit několik aspektů a zodpovědět určité otázky, které vznikají s ohledem na charakteristické rysy technologie NFT a představují nové problémy ve srovnání s tradičním pojetím spotřebitelských smluv.

4.2.1 IDENTIFIKACE KUPUJÍCÍHO SPOTŘEBITELE

Základním aspektem, určujícím uplatnění ochrany spotřebitele na konkrétní právní vztah, je určení, zda kupujícím subjektem je osoba v postavení spotřebitele, či nikoliv. Vzhledem k anonymitě, která je charakteristická pro blockchainové transakce, nemá prodávající často žádné informace o kupující smluvní straně, nemůže si být jistý, zda kupující činí transakci pro své osobní účely, či naopak koná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Určení kupujícího subjektu, jakožto spotřebitele, lze usuzovat například z povahy okolností, za kterých transakci uskutečňuje. Soudní dvůr Evropské Unie (dále jen „SDEU“) ve věci C-105/17 – Kamenova judikoval, že fyzickou osobu, která na on-line tržišti zveřejní současně určitý počet inzerátů, v nichž nabízí k prodeji

zboží, lze považovat za obchodníka a jednání této osoby lze považovat za obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo svobodné povolání. Každý případ je však nutné individuálně posoudit a jasně mantinely pro určení, zda osoba jedná v postavení podnikatele neexistují.

Jedním z možných řešení tohoto problému je tzv. pravidlo KYC (know your customer – česky „*poznej svého zákazníka*“).⁵⁸ Poskytovatel NFT on-line tržiště díky němu může vyžadovat od subjektů obchodujících na tržišti základní identifikační údaje za účelem zajištění bezpečného, důvěryhodného a transparentního prostředí a zároveň může zjistit, který subjekt je spotřebitelem a který naopak obchoduje s NFT v rámci své podnikatelské činnosti. Povinnost KYC zavádí článek 30 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES, dle kterého je poskytovatel on-line platformy umožňující distanční uzavírání smluv povinen identifikovat subjekt nabízející výrobky nebo služby tak, aby spotřebitel byl před uzavřením smlouvy nebo před tím, než učiní závaznou nabídku, informován, zda je nabízející NFT podnikatelem, či nikoliv. Identifikace kupujícího subjektu však vyžadována není, proto nemusí být jasné, zda kupující subjekt NFT zakoupil pro svůj osobní, vlastní zájem nebo potřebu, mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání či byla koupí NFT realizována podnikatelská činnost za účelem opětného prodeje a realizace zisku.

4.2.2 INFORMAČNÍ POVINNOST PODNIKATELE PRODÁVAJÍCÍHO NFT VŮČI SPOTŘEBITELI

Podstatné informace, které musí podnikatel spotřebiteli poskytnout před uzavřením smlouvy (předsmluvní informace), jsou uvedené v ustanovení § 1811 OZ. Vondráček v komentáři k tomuto ustanovení uvádí, že jeho smyslem je umožnit spotřebiteli určit, kdo je jeho protistranou, do jakých práv a povinností v případě uzavření smlouvy vstupuje a jaké mohou být důsledky uzavřených závazků. S odkazem na rozsudek SDEU ve věci

⁵⁸ K autentifikaci pomocí KYC například BAMAKAN, Seyed Mojtaba Hosseini, Nasim NEZHADSISTANI, Omid BODAGHI a Qiang Qu. Patents and intellectual property assets as non-fungible tokens; key technologies and challenges. In: *Scientific Reports*. 2022, roč. 12.

C-472/10, Invitel, uvádí, že spotřebiteli musí být umožněno, aby předem mohl prověřit všechna smluvní ujednání a jejich důsledky, čímž dochází k vyvarování se nejasností a pochybností při výkladu spotřebitelských smluv.⁵⁹

Vzhledem k distančnímu způsobu uzavírání smluv o koupi NFT se však v konkrétnostech použije ustanovení § 1820 OZ, které vymezuje blíže informační povinnost dle ustanovení § 1811 OZ. V případě distančních smluv je smyslem přiznání zvláštní ochrany spotřebiteli omezená možnost získat od podnikatele potřebné informace nutné k tomu, aby se spotřebitel mohl rozhodnout, zda smlouvu uzavře, či nikoliv.⁶⁰

Níže si představíme informační povinnost podnikatele vůči spotřebiteli před uzavřením smlouvy o koupi NFT. Obecně rozebereme relevantní ustanovení, která na podnikatele v případě prodeje NFT dopadají. Toto vymezení může sloužit jako obecná příručka pro splnění informační povinnosti podnikatele vůči spotřebiteli před uzavřením smlouvy o koupi NFT.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. a) OZ musí být spotřebitel před uzavřením smlouvy informován o hlavních vlastnostech zboží nebo služby v rozsahu odpovídajícím použitelnému prostředku komunikace na dálku a povaze zboží nebo služby. Zboží nebo služba musí být vymezena takovým způsobem, aby byl následný předmět plnění dostatečně určitelný a nemohlo dojít k jeho záměně či omylu ze strany spotřebitele. Označení a popis závisí na složitosti poskytovaného zboží či služby tak, aby vymezení bylo průměrnému spotřebiteli srozumitelné.⁶¹ Je tedy nutné poskytnout informace v dostatečném obsahu tak, aby byl průměrný spotřebitel schopný pochopit hlavní znaky a technické vlastnosti prodávaného NFT, kterými jsou kupříkladu:

- Jaký je nativní blockchain NFT?
- Jaká je adresa chytrého kontraktu NFT?

⁵⁹ VONDRÁČEK, Ondřej. § 1811 Předšmluvní informace. In: PETROV, Jan. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

⁶⁰ VONDRÁČEK, Ondřej. § 1820 Sdělení před uzavřením smlouvy. In: PETROV, Jan. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

⁶¹ VONDRÁČEK, ref. 60.

- Kde a jakým způsobem jsou uložena podkladová aktiva?
- Existují licenční poplatky,⁶² pokud ano, v jaké výši?
- Kolik obdobných NFT nebo NFT v dané sérii je v oběhu?

V případě, že je k držbě konkrétního NFT vázáno právo na poskytnutí služeb, je nutné konkretizovat i právě toto poskytování služeb, jeho rozsah, časové vymezení a další informace související s poskytovanými službami.

K vlastnostem NFT často patří i specifikace licenčních podmínek, vztahujících se k podkladovému aktivu jakožto uměleckému dílu, a rozsahu udělených majetkových autorských práv. Většina NFT je vytvořena na základě podkladového aktiva, které je autorským dílem. Prodejce tak musí spotřebitele informovat i o rozsahu udělené licence k právům duševního vlastnictví, kupříkladu:

- V jakém rozsahu je udělena licence k užívání autorského díla?
- Jakým způsobem může držitel NFT umělecké dílo, sloužící jako podkladové aktivum, užívat, na jakou dobu?

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. b), c), d) OZ musí před uzavřením smlouvy o koupi NFT podnikatel uvést svoji totožnost nebo totožnost osoby, která jedná jeho jménem nebo na jeho účet a adresu sídla, případně adresu provozovny, pokud se liší od adresy sídla, a v případě, že podnikatel jedná za jiného podnikatele, také adresu, na kterou může spotřebitel zaslat stížnost. Zároveň je nutné uvedení telefonního čísla a také adresy pro doručování elektronické pošty, případně i údaje o jiném prostředku on-line komunikace. Informační povinnost vůči spotřebiteli nebude naplněna, pokud prodávající sdělí pouze svou blockchainovou adresu, což je praxe, kterou někteří prodávající NFT praktikují a spotřebiteli další identifikační údaje neposkytují.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. e) OZ musí před uzavřením smlouvy o koupi NFT podnikatel spotřebitele informovat o celkové ceně NFT. Bude se jednat o cenu tzv. mintování NFT určenou v chytrém kontraktu. Tato cena bude nejčastěji vyjádřena v kryptoměně a bude nutné upřesnění, zda, a v jaké výši zahrnuje transakční poplatky, tzv. gas fees, nutné

⁶² Licenčními poplatky rozumíme podíl z výnosů opětného prodeje NFT. Jejich výše je stanovena minterem NFT v rámci chytrého kontraktu.

k provedení transakce, tyto poplatky bychom mohli analogicky charakterizovat jako náklady na dodání NFT do digitální kryptopeněženky kupujícího. Z důvodu větší transparentnosti je vhodné zavést přepočtení kupní ceny uvedené v kryptoměně na kurz odpovídající kurzu aktuální uznávané měny, tedy kupříkladu přepočtení na aktuální kurz české koruny.⁶³ Dále musí podnikatel dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. f) OZ uvést údaj o přizpůsobení ceny osobě spotřebitele na základě automatizovaného rozhodování, byla-li cena takto přizpůsobena.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. g) OZ musí podnikatel uvést náklady na prostředky komunikace na dálku, které nese spotřebitel, pokud se liší od základní sazby. V naprosté většině případů však budou náklady spotřebitele na použití komunikačních prostředků ve výši základní sazby, kupříkladu ve výši nákladů za přístup k internetu.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. h) OZ je prodávající povinen přesně popsat platební podmínky, čas dodání a plnění v případě zakoupení NFT. Je nutné popsat jednotlivé kroky, které musí spotřebitel následovat, aby došlo k transakci NFT a k jeho připsání do digitální kryptopeněženky kupujícího. Prodávající musí taktéž sdělit spotřebiteli jeho právo podat stížnost a kontaktní místo, skrze které se spotřebitel může na podnikatele obrátit.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. i) OZ musí podnikatel spotřebitele informovat o podmínkách, lhůtě a postupu pro uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, jakož i vzorový formulář pro toto odstoupení. O neexistenci práva spotřebitele na odstoupení nebo o podmínkách, za jakých právo na odstoupení od smlouvy zanikne, musí podnikatel spotřebitele informovat dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. l) OZ. Vzhledem ke specifčnosti technologie blockchain ve vztahu k odstoupení od smlouvy, jejímž předmětem je NFT, bude toto rozebráno blíže v kapitole 4.2.3 .

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. m) OZ musí podnikatel informovat o existenci práv z vadného plnění, jakož i o právech ze záruky a dalších podmínkách pro uplatňování těchto práv. Informační sdělení musí zahrnovat jednak údaje o odpovědnosti za vady dle ustanovení § 2161 OZ,

⁶³ Takto to udělal kupříkladu český NFT projekt dm Múzy Inspirace; dm Múzy inspirace [online]. In: *dm-muzy.cz*. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.dm-muzy.cz/#buy-nft>

uplatnění práv z vad dle ustanovení § 2165 OZ, případně informaci o podmínkách poprodejněho servisu či dalších smluvně zakotvených záručních právech, jež podnikatel poskytuje spotřebiteli nad rámec uvedených zákonných požadavků dle ustanovení § 2113 OZ. Práva poskytnutá spotřebiteli zákonem nesmí být označena jako speciální součást nabídky prodávajícího. Prodávající musí uvést informaci o tom, kde může spotřebitel reklamaci uplatnit dle § 13 ZOS.⁶⁴ V případě prodeje NFT tedy musí prodávající uvést výše uvedené údaje, v přehledné formě, nejčastěji je toto realizováno vypracováním reklamačních řádů, které jsou součástí všeobecných obchodních podmínek. Zaručení kvality si u NFT můžeme představit například v případě, že je NFT provázáno s podkladovým aktivem a toto spojení je smluvně potvrzeno. V takovém případě je nutné zaručit kvalitu tohoto podkladového aktiva. Prodávající musí spotřebitele informovat též o právech spotřebitele v případě vadného plnění, dle ustanovení § 2106 OZ v případě vadného plnění jako podstatného porušení smlouvy a dle ustanovení § 2107 OZ v případě vadného plnění jako nepodstatného porušení smlouvy. Dále musí prodávající sdělit spotřebiteli kontaktní místo pro uplatnění reklamace.⁶⁵

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. n) OZ musí podnikatel uvést údaj o kodexu chování, pokud se jej podnikatel zavázal dodržovat v souvislosti s některou obchodní praktikou nebo odvětvím jeho podnikání a o tom, jak lze obdržet jeho kopii.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. o) OZ v případě, že má být smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nebo má-li být závazek automaticky prodlužován, musí prodejce sdělit údaj o době trvání závazku a podmínky ukončení závazku. Doba trvání závazku bude určena v časových jednotkách (hodiny, dny, měsíce, roky). Podmínky ukončení závazku budou obsahovat informace o možných způsobech vypovězení smlouvy, počátku běhu a délce výpovědní lhůty. Tyto podmínky by měly zejména obsahovat informaci o době, po kterou spotřebitel nemůže vypovědět smlouvu, jejíž doba

⁶⁴ VONDRÁČEK, ref. 60.

⁶⁵ Příkladem může být Reklamační řád při prodeji nezaměnitelných tokenů drogerie DM [online]. In: *dm-muzy.cz*. [cit. 12. 1. 2023]. Dostupné z: https://www.dm-muzy.cz/static/pdf/dm_NFT_reklamaci_rad.pdf

platnosti se automaticky obnovuje, a od kdy takovou smlouvu již vypovědět může.⁶⁶ Nejedna NFT projekt slibuje uživatelům určité výhody udělené „na celý život.“⁶⁷ Tyto doživotní závazky však nejsou ničím jiným než smlouvou uzavřenou na dobu neurčitou. Je tedy nutné, aby trvání s NFT spojeného poskytování služby bylo časově určeno a byly též stanoveny podmínky ukončení tohoto závazku.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. p) OZ je podnikatel povinen spotřebiteli sdělit nejkratší dobu, po kterou budou trvat spotřebitelovy povinnosti ze smlouvy, mají-li být smlouvou určeny. U některých NFT projektů mezi tyto povinnosti patří omezení převedení práv a povinností vyplývajících ze smlouvy o koupi NFT, kdy podnikatel stanoví povinnost sekundárního prodeje NFT pouze přes konkrétní on-line tržiště, případně stanoví přesný postup sekundárního prodeje. Zároveň vzhledem k faktu, že většina NFT je vytvořena na základě podkladového aktiva, které je autorským dílem, vznikají spotřebiteli povinnosti vytyčené v licenčních podmínkách.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. q) OZ je podnikatel povinen spotřebitele informovat o povinnosti zaplatit zálohu nebo obdobnou platbu, je-li vyžadována, a o jejích podmínkách. Teoretickým konceptem by mohly být NFT vytvořené na míru spotřebiteli s vyššími produkčními náklady, v rámci kterých by podnikatel po spotřebiteli požadoval uhrazení zálohy.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. r) OZ je podnikatel povinen spotřebitele informovat o funkčnosti, kompatibilitě a interoperabilitě digitálního obsahu. Informační povinnost vztahující se k funkčnosti digitálního obsahu a technických ochranných opatření slouží k informování spotřebitele o tom, jak lze digitální obsah využívat.⁶⁸ Z velké části lze ustanovení tohoto písmena s ohledem na NFT vztáhnout již pod vymezení dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. a) OZ. Prodejce by měl popsat funkčnost NFT tak, aby byla průměrnému spotřebiteli jasná.

⁶⁶ VONDRÁČEK, ref. 60.

⁶⁷ NFT kolekce KlubList zajišťující doživotní vstupy do vybraných klubů. Klublist [online]. In: *klublist.clubbingtv.com*. [cit. 15. 1. 2023]. Dostupné z: <https://klublist.clubbingtv.com/>

⁶⁸ VONDRÁČEK, ref. 60.

Kompatibilita je schopnost digitálního obsahu fungovat s hardwarem nebo softwarem, se kterým se obvykle používá digitální obsah stejného typu, aniž by bylo nutné jej konvertovat.

Interoperabilita je schopnost digitálního obsahu fungovat s jiným hardwarem nebo softwarem, než s jakým se obvykle používá digitální obsah stejného typu.⁶⁹

Kompatibilita a interoperabilita je často propagovanou vlastností fenoménu NFT. Ekosystémy NFT jsou však izolované v rámci nativního blockchainu, na základě kterého byly vytvořeny. Ethereum na svém webu uvádí: „*NFT jsou kompatibilní s čímkoli, co je postaveno na platformě Ethereum. NFT vstupenku na událost lze vyměnit na každém on-line tržišti Etherea za jakékoliv jiné NFT. Vstupenku můžete vyměnit za umělecké dílo!*“⁷⁰ Myslí se tím, že každé NFT s nativním blockchainem Ethereum může být obchodováno na on-line tržištích, které Ethereum podporují.

Není to však takto jednoznačné. Mnohé NFT, ačkoliv jsou vytvořeny na totožném token standardu, nemohou být používány ve stejném prostředí. Každý z těchto NFT je vázán na konkrétní chytrý kontrakt, který obsahuje vlastnosti vázané na daný NFT a také konkrétní akce, které s ním mohou být realizovány. Například již zmíněné NFT CryptoKitties⁷¹ nemohou být obchodovány na nativním tržišti herní NFT platformy Gods Unchained,⁷² ačkoliv mají stejný nativní blockchain, tedy Ethereum, token standard ERC-721, jelikož nativní tržiště Gods Unchained podporuje pouze NFT vztahující se právě ke hře Gods Unchained. Obdobně je nutné zmínit, že ačkoliv NFT karty Gods Unchained mohou být obchodovány na otevřených NFT on-line tržištích, budou na nich postrádat svoji funkčnost, jelikož pouze v uzavřeném systému hry Gods Unchained mohou plnit svoji herní funkci.

⁶⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 374/2022 Dz.

⁷⁰ Non-Fungible Tokens (NFT), ref. 22.

⁷¹ CryptoKitties, ref. 55.

⁷² Gods Unchained Terms of Service [online]. In: *Gods Unchained*. 6. 9. 2021. [cit. 2. 2. 2023]. Dostupné z: <https://godsunchained.com/terms/conditions>

Právní konstrukty kompatibility a interoperability byly navrženy tak, aby byly technologicky neutrální. Je však nejisté, zda jsou určeny k tomu, aby se přímo vztahovaly na technologicky unikátní fenomén NFT. Je otázkou, zda potřeba regulace a ochrany spotřebitele s ohledem na tradiční poskytovatele digitálního obsahu (například obchody s aplikacemi, platformy sociálních sítí a služby pro sdílení videa), má stejné upotřebení a lze ji analogicky vztáhnout i na služby, které jsou složitější z hlediska kompatibility a interoperability. Blíže bude o standardech digitálního obsahu ve vztahu k NFT pojednáno níže. Informační povinnost je však nutné dodržet, proto v souvislostech s každým konkrétním případem prodeje NFT musí prodávající spotřebiteli sdělit podrobnosti o kompatibilitě a interoperabilitě v co možná největší míře a podrobnostech.

Dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. s) musí před uzavřením smlouvy o koupi NFT podnikatel spotřebitele informovat o existenci, způsobu a podmínkách mimosoudního vyřizování sporů, včetně informace, zda se lze obrátit se stížností na orgán dohledu nebo státního dozoru. Podnikatel tak musí informovat o možnosti využití mimosoudního řešení sporů, nad nímž vykonává dozor Česká obchodní inspekce, která je příslušným orgánem mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, případně o dalších institucích pro řešení mimosoudních spotřebitelských sporů.

4.2.3 Odstoupení od smlouvy o koupi NFT

Právo odstoupit od smlouvy, nazývané také „*právo na rozmyšlenou*“ je jedním z nejdůležitějších práv, kterými spotřebitel v případě smluv uzavíraných distančním způsobem disponuje. Ustanovení § 1829 a násl. OZ umožňují spotřebiteli změnit názor s ohledem na uzavření smlouvy a poskytují mu právo na odstoupení od smlouvy bez udání důvodu do 14 dnů od uzavření smlouvy. V takovém případě může spotřebitel vrátit zboží a získat zpět zaplacené peněžní prostředky včetně nákladů na dodání. Opomenutí informovat spotřebitele o právu na odstoupení od smlouvy stanoví lhůtu pro odstoupení od smlouvy v délce jednoho roku dle ustanovení § 1829 odst. 4 OZ.

Naprostá většina NFT projektů však ve svých obchodních podmínkách informace o uznání práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy nezmiňuje. To vyvolává důvodné pochybnosti, které se odrážejí v otázce použitelnosti práva na odstoupení od smlouvy v případě prodeje NFT.

Z dosavadních závěrů, učiněných v tomto článku, je NFT určitým druhem virtuálního statku. V případě uzavírání smlouvy o koupi NFT se spotřebitelem je tedy nutné spotřebitele informovat právě i o právu na odstoupení od smlouvy. Podnikatel tedy musí dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. i) OZ spotřebitele informovat o právu na odstoupení od smlouvy, pokud tak neučiní, může spotřebitel dle ustanovení § 1829 odst. 4 OZ odstoupit od smlouvy do jednoho roku.

Právo na odstoupení od smlouvy však spotřebiteli nemusí být vždy přiznáno, existují výjimky. Tyto výjimky jsou upraveny v ustanovení § 1837 OZ, níže si rozebereme jednotlivá ustanovení, která se vztahují k nemožnosti odstoupit od smlouvy o koupi NFT.

První z výjimek je upravena v ustanovení § 1837 písm. b) OZ, kdy je cena aktiva závislá na výchylných finančního trhu nezávisle na vůli podnikatele a k nimž může dojít během lhůty pro odstoupení od smlouvy. Jak již bylo zmíněno, NFT jsou aktiva, jejichž cena je značně spekulativní, nežádka se proto stává, že po mintování NFT jeho cena výrazně poklesne. Podnikatel musí v takovém případě o neexistenci práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy informovat dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. l) OZ. Je však poměrně nejisté, zda by trh s NFT pod tuto výjimku bylo možné podřadit. Vondráček k ustanovení § 1837 písm. b) OZ uvádí, že pod tuto výjimku lze podřadit zboží závislé na výchylných finančního trhu v širokém smyslu, což zahrnuje nejen regulované trhy či mnohostranné obchodní systémy, ale rovněž trhy komoditní, trhy s emisními povolenkami atp. Pod výjimku naopak nelze podřadit například smlouvy o nákupu klenotů, jejichž cena není výhradně závislá na ceně suroviny ale rovněž na šperkařské práci nebo smlouvy o dodávkách zboží, jejichž cenu mohou strany ve smlouvě ovlivnit.⁷³

⁷³ VONDRÁČEK, Ondřej. § 1837 Výjimky z práva odstoupit od smlouvy. In: PETROV, Jan. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

Vzhledem k nejednotné regulaci trhů s kryptoaktivy a faktu, že konkrétní série NFT nemá se spekulativní hodnotou NFT trhu jako celku přímou korelaci, by však použití této výjimky ze strany podnikatele bylo přinejmenším riskantní s ohledem na případné spotřebitelské spory.⁷⁴

Druhá výjimka je upravena v ustanovení § 1837 písm. d) OZ. Jednalo by se o případy, kdy by konkrétní NFT bylo vyrobeno podle požadavků spotřebitele nebo bylo přizpůsobeno jeho osobním potřebám. Tato výjimka by se použila u NFT projektů, které nabízejí spotřebiteli možnost kustomizace a upravení NFT dle vlastních potřeb.

Třetí výjimka, která je pro NFT projekty z hlediska použitelnosti nejrelevantnější, jelikož nabízí nejsilnější argumentaci v případném sporu z důvodu existence výslovného souhlasu spotřebitele, je uvedena v ustanovení § 1837 písm. l) OZ. To uvádí, že spotřebitel nemůže odstoupit od smlouvy o dodání digitálního obsahu, který není dodán na hmotném nosiči, poté, co bylo plnění za úplatu započato s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy a spotřebitel byl poučen, že tím právo odstoupit od smlouvy zaniká a bylo mu poskytnuto potvrzení dle ustanovení § 1824a odst. 1 a 2 nebo § 1828 odst. 3 a 4 OZ.

Tato výjimka se vztahuje na smlouvy o dodání digitálního obsahu prostřednictvím nehmotného nosiče, pokud bylo zahájeno plnění a pokud smlouva ukládá spotřebiteli povinnost platit. Zároveň je vyžadováno kumulativní splnění tří podmínek:

1. spotřebitel dal předchozí výslovný souhlas se zahájením plnění během lhůty pro odstoupení od smlouvy;
2. spotřebitel vzal na vědomí, že tím ztrácí právo na odstoupení od smlouvy;
3. podnikatel poskytl spotřebiteli potvrzení o uzavření smlouvy v souladu s podmínkami Směrnice 2011/83/EU pro distančně uzavřené smlouvy, tedy vyhotovení smlouvy nebo potvrzení

⁷⁴ Někteří autoři vidí v případě prodeje NFT spotřebiteli výchyly finančního trhu jako možnou výjimku, způsobující možnost nepřiznání práva na odstoupení od smlouvy viz STAZI, Andrea. Smart contracts, NFT trading and weaker party protection. In: *NFTs and Metaverses versus Law*, Springer. 2023, s. 13.

o uzavřené smlouvě a potvrzení, že spotřebitel výslovně souhlasí se započítím plnění před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy a že bere na vědomí, že udělením souhlasu zaniká jeho právo odstoupit od smlouvy.

Primárním kritériem, které autor považuje z pohledu informační povinnosti vůči spotřebiteli za důležité, je specifikace výslovného souhlasu a jeho požadavky pro splnění informační povinnosti.

Výše zmíněné výjimky, závislé na výslovném souhlasu spotřebitele, nedávno využila společnost Porsche se svou debutovou NFT kolekcí.⁷⁵

Spotřebitelé, kteří měli v úmyslu zakoupit NFT z kolekce Porsche, museli aktivně odsouhlasit zaškrtnutím tzv. checkboxu, že se vzdávají svého práva na odstoupení od smlouvy. Tento souhlas byl podmínkou k uskutečnění transakce.

Společnost Porsche k tomuto kroku přistoupila z jasného důvodu. Vzhledem k velmi volatilní hodnotě NFT by v případě, pokud by cena konkrétního NFT klesla na sekundárním trhu pod tzv. minting price, tedy cenu, za kterou spotřebitel NFT zakoupil, tj. 0,911 Ether, by mohli evropští spotřebitelé využít svého práva na odstoupení od smlouvy a požádat společnost Porsche o vrácení kupní ceny.

Odpověď na požadavky splnění výslovného souhlasu uděleného ze strany spotřebitele nalezneme v Pokynech Evropské komise k výkladu a uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů (dále jen „Pokyny“).⁷⁶ Výslovný souhlas lze získat před uzavřením smlouvy, během uzavírání smlouvy nebo po uzavření smlouvy, pokud se tak stane před začátkem plnění smlouvy. Je nutné, aby výsledný souhlas byl výsledkem pozitivní akce spotřebitele, například zaškrtnutím políčka (checkbox). Použití předem zaškrtnutého políčka nebo použití doložky ve všeobecných obchodních podmínkách nenaplňuje požadavky

⁷⁵ Terms and Conditions [online]. In: *Road2dreams NFT-platform*. [cit. 20. 1. 2023]. Dostupné z: https://assets.ctfassets.net/sca5putua729/38fWxlZ78gunAdsQaG8RwJ/596314bc9a258f5bfda4bb8e410b25f4/road2dreams_Terms_and_Conditions_Austria_EN.pdf

⁷⁶ Sdělení Komise Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů 2021/C 525/01. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229(04))

výslovného souhlasu, kdy Pokyny odkazují na analogické použití výslovného souhlasu z rozsudku SDEU ve věci C-673/17, Planet 49, týkající se výslovného souhlasu pro zpracování osobních údajů subjektu údajů. Z výše uvedeného proto lze dovodit, že společnost Porsche naplnila požadavky výslovného souhlasu spotřebitele se zahájením plnění během lhůty pro odstoupení od smlouvy, kdy zároveň spotřebitel výslovným souhlasem bere na vědomí vzdání se práva na odstoupení od smlouvy.

Je na místě zmínit, že Porsche je v tomto přístupu jednou z mála společností, která tento způsob zvolila. Většina ostatních NFT projektů spotřebitele o právu na odstoupení od smlouvy neinformuje, případně souhlas se vzdáním se práva na odstoupení od smlouvy zavedla do všeobecných obchodních podmínek, tedy způsobem, který odporuje požadavkům výslovného souhlasu. Je nutností, aby podnikatelé uvedli tyto požadavky do souladu, jinak jim hrozí, že v dobách propadů hodnot NFT by se ne jeden spotřebitel mohl domáhat svých práv na odstoupení od smlouvy do jednoho roku dle ustanovení § 1829 odst. 4 OZ, jelikož nebyl o možnosti odstoupení od smlouvy dostatečně informován nebo neudělal výslovný souhlas se započítáním plnění před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy, které by působilo při splnění informování spotřebitele zánik práva na odstoupení od smlouvy.

4.2.4 NFT A STANDARDY DIGITÁLNÍHO OBSAHU

Ochrana uživatelů věcí v digitální podobě (digitálního obsahu) a digitálních služeb získala v posledních letech silnější postavení díky právním iniciativám EU, kterými jsou (1) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/771, o některých aspektech smluv o prodeji zboží, a (2) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/770, o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb (dále jen „Směrnice o digitálním obsahu“). Transpozici těchto směrnic přinesla do českého právního řádu novela, označená ve Sbírce zákonů pod číslem 374/2022 Sb. Tato novela upravuje poskytování digitálního obsahu nebo služeb digitálního obsahu s posílenou ochranou spotřebitele, například pokud jde o informační povinnosti poskytovatelů digitálního obsahu ve vztahu k jeho

funkčnosti, kompatibilitě a interoperabilitě dle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. r) OZ, viz kapitola 4.2.2 výše, či posuzování vad digitálního obsahu nebo služeb digitálního obsahu. Ve vztahu k NFT může být ochrana uživatelů digitálního obsahu relevantní, tato podkapitola proto přináší základní exkurz do možných dopadů této úpravy na NFT.

Český právní řád definuje digitální obsah v ustanovení § 2389a OZ jako věc v digitální podobě. Pro lepší pochopení toho, co se pod pojmem digitální obsah skrývá, je však vhodné nahlédnout do Směrnice o digitálním obsahu, která v čl. 2 odst. 1 definuje digitální obsah jako „*data, která jsou vytvořena a poskytována v digitální podobě*“, a mezi příklady digitálního obsahu uvádí Směrnice o digitálním obsahu v recitálu 19 mimo jiné „*počítačové programy, aplikace, videosoubory, audiosoubory, hudební soubory, digitální hry, e-knihy a ostatní elektronické publikace*.“

Službou digitálního obsahu je dle ustanovení § 2389t OZ služba, která „*uživateli umožňuje vytvářet, zpracovávat či uchovávat data v digitální podobě nebo k nim přistupovat, sdílet data v digitální podobě nahraná či vytvořená tímto nebo jiným uživatelem této služby anebo jakoukoli jinou interakci s těmito daty*.“⁷⁷ Příklad těchto služeb poskytuje opět recitál 19 Směrnice o digitálním obsahu, kdy takovými službami jsou například služby „*sdílení videa a audiozáznamů a jiných souborů, zpracování textu nebo her nabízených v prostředí cloud computingu a sociálních médií*.“

Vzhledem k tomu, že NFT jsou vytvářeny a dodávány v digitálním formátu, lze polemizovat o tom, zda jsou podřaditelné pod služby digitálního obsahu, jelikož umožňují uživateli – kupujícímu NFT, přístup k datům v digitální podobě. Těmito daty by poté byl digitální obsah – podkladové aktivum, na základě kterého je NFT vytvořeno, a na které NFT v metadatech přímo odkazuje. Preambule směrnice v recitálu 12 uvádí, že „*právní povaha smluv o poskytování digitálního obsahu nebo digitální služby a otázka, zda se jedná o smlouvy o prodeji, poskytování služby, pronájmu nebo o jiný typ smlouvy, případně o smlouvy sui generis, by měla být ponechána na vnitrostát-*

⁷⁷ V případě odkazování na zákonná ustanovení týkající se digitálního obsahu autor upozorňuje, že tato ustanovení o poskytování digitálního obsahu se použijí obdobně i na případy, kdy se poskytovatel zavazuje uživateli poskytovat službu digitálního obsahu, viz ustanovení § 2389t OZ.

ním právu.“ Bez zásahu zákonodárce nebo rozhodovací praxe tedy nelze jednoznačně určit, zda lze na NFT pohlížet jako na služby digitálního obsahu, a to hlavně z důvodu rozdílnosti jednotlivých NFT projektů. Lze si například představit, že v případě, kdy by NFT byl součástí herní NFT platformy, ve které by měl svou funkčnost a kompatibilitu, bez pochyb by se tato NFT platforma musela řídit povinnostmi vyplývajícími z poskytování služeb digitálního obsahu. V případě NFT, které existují samy o sobě, tedy nejsou nijak vázané na konkrétní digitální platformy, určení už není tak snadné a bude na rozhodovací praxi, aby některé otázky zodpověděla. Lze si však představit, že bychom mohli definici služby digitálního obsahu rozšířit i na běžné NFT, jejichž primární funkcionalita je odkazování v metadatech na podkladové aktivum, tedy jistý druh poskytování přístupu uživateli k datům v digitální podobě, tedy k podkladovému aktivu.

V případě, že by NFT byly podřazeny pod služby digitálního obsahu, nejrelevantnějšími pro posuzování jejich souladu by byla otázka zpřístupnění digitální služby a otázka souladu digitální služby.

Z hlediska zpřístupnění digitální služby stanovuje ustanovení § 2389b OZ, že není-li ujednáno jinak, poskytovatel digitální služby ji uživateli zpřístupní bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. To nebude toliko problematické u klasických NFT, jejichž primární funkcionalita je odkazování na podkladové aktivum v metadatech. Ta jsou téměř vždy zpřístupněna kupujícímu doručením NFT do jeho digitální kryptopeněženky automaticky. Problematické by to však mohlo být u NFT, které mají svou funkcionalitu v rámci určité platformy. Kupující NFT, který je součástí herní platformy, tak sice bude mít NFT ve své digitální kryptopeněžence, pokud však nebude splněna jeho primární funkcionalita, tedy zpřístupnění v rámci herního světa, ve kterém NFT plní svou funkci, nebude zpřístupněno v rámci poskytování komplexní digitální služby herní platformy naplněno. V herním NFT prostředí existuje několik platforem, které využily růst hodnot NFT a prodávaly kupujícím služby, které v době prodeje NFT ne-

byly zavedeny.⁷⁸ V takovém případě je nutné, aby o očekávaném termínu funkčnosti poskytovatel uživatele informoval. Uživatelé tak investovali do služeb digitálního obsahu, k nimž reálný přístup neměli ještě dlouho po zakoupení NFT.

Pokud jde o požadavky na shodu při poskytování služeb digitálního obsahu uživateli, který je spotřebitelem, ustanovení § 2389i odst. 1 OZ stanovuje, že poskytovatel zejména odpovídá, aby digitální služba:

- odpovídala ujednanému popisu a rozsahu, jakož i jakosti, funkčnosti, kompatibilitě, interoperabilitě a jiným ujednaným vlastnostem;
- byla vhodná pro účely požadované uživatelem, se kterými poskytovatel souhlasil;
- byla poskytována s ujednaným příslušenstvím a pokyny k použití, včetně návodu k instalaci, a s uživatelskou podporou.

Ustanovení § 2389i odst. 2 OZ vychází z předchozího ustanovení a definuje objektivní požadavky na soulad, kdy kupříkladu musí být služba digitálního obsahu vhodná k účelu k němuž se obvykle používá, musí odpovídat funkčností, kompatibilitě, přístupností, kontinuitě a bezpečností a musí odpovídat vlastnostem služeb digitálního obsahu téhož druhu, které může uživatel rozumně očekávat i s ohledem na veřejná prohlášení učiněná poskytovatelem. Ustanovení § 2389j OZ poté dopadá na vady spojené s spojením v rámci služeb digitálního obsahu s digitálním prostředím uživatele, které bylo podle smlouvy provedeno poskytovatelem nebo na jeho odpovědnost.

V rámci blockchainové sítě probíhají některé operace, vztahující se k NFT, decentralizovaně, bez možnosti poskytovatele služeb digitálního obsahu, tedy mintera NFT, zasáhnout do průběhu těchto operací, jako příklad můžeme zmínit prodej NFT. Existují však operace, na které má i po vytvo-

⁷⁸ Příkladem takového projektu, který již začal s prodejem NFT, jejichž funkcionalita zatím stále není zavedena, je herní NFT projekt Illuvium, který v době psaní článku čeká na spuštění herní platformy. Illuvium Terms & Conditions [online]. In: *illuvium.io*. 28. 2. 2023. [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: <https://illuvium.io/terms-and-conditions>

ření NFT minter vliv a jejich soulad se smlouvou o poskytování služeb digitálního obsahu by měl zaručit.

Jako příklad může sloužit situace, kdy minter NFT používá off-chain úložiště podkladového aktiva na centralizovaném serveru. V takovém případě by měl zajistit, aby toto uložení bylo vzhledem k povaze NFT trvalé. V případě, že by toto nezaručil a URL adresa směřující na centralizované úložiště s pokladovým aktivem nebyla funkční, nesplnil by poskytovatel požadavek, aby služba digitálního obsahu odpovídala funkčnosti, která byla ve smlouvě ujednána. Stejně tak, jako v případě výše zmíněných NFT herních platform, bude poskytovatel této platformy odpovídat za to, aby NFT splňoval standardy stanovené ve smlouvě, byl kompatibilní s herní platformou a plnil své funkcionality. Lze si taktéž představit situaci, kdy NFT nemá očekávané charakteristiky vzácnosti, ke kterým se poskytovatel zavázal. Vzácnost NFT má zásadní význam pro jeho hodnotu a NFT s výrazně nižším stupněm vzácnosti, než spotřebitel na základě uzavřené smlouvy mohl očekávat, nemusí splňovat požadavky na soulad dle ustanovení § 2389i odst. 1 OZ. K takové situaci by mohlo dojít v případě, že minter NFT po prodeji sníží vzácnost prodávaných NFT tím, že na trh uvede více NFT, které jsou součástí dané série, než původně avizoval. Je tedy na místě zvážit vhodnost smluvního ujednání, které stanovuje stupeň vzácnosti daného NFT a zaručuje jeho vzácnost v rámci dané série nebo na základě daného podkladového aktiva.⁷⁹

Výše byly zmíněny jen některé aspekty, které by mohly dopadat na NFT v případě, kdy by byly podřazeny pod služby digitálního obsahu. Jak již však bylo zmíněno výše, otázku, zda regulace ochrany spotřebitele zavedená Směrnicí o digitálním obsahu, dopadne na mintery NFT, zodpoví jednoznačně až rozhodovací praxe.

⁷⁹ KOOLEN, Christof, “Apes gone”, but what about consumer protection? Applying EU consumer law to the transfer of NFTs [online]. In: *CCM Blog*. 17. 1. 2022. [cit. 20. 3. 2023] <https://law.kuleuven.be/ccm/blog/?p=289>

5. ZÁVĚR

S rostoucím zájmem o NFT vzrostl i počet právních otázek, vztahujících se k tomuto fenoménu. Cílem této publikace bylo zmapovat možné průsečíky NFT s konkrétními právními instituty a zmapovat výzvy, které se s nimi pojí pro ochranu spotřebitele.

NFT je formou datového kódu, jehož individuální nebo virtuální užitek může být právně objektivizován. Z toho důvodu lze NFT charakterizovat jako věc v právním smyslu s nehmotnou, movitou a nezastupitelnou povahou, kdy právě nezastupitelnost je jeho primárním znakem.

NFT můžeme definovat jako nezastupitelné tokeny, odkazující na virtuální nebo fyzické podkladové aktivum a můžeme je dělit do dvou kategorií v závislosti na provázanosti s podkladovým aktivem. První z nich jsou NFT vázané na podkladová aktiva. S takovými NFT minter smluvně provázal práva k podkladovému aktivu. Příkladem těchto práv mohou být práva k užití podkladového aktiva jakožto autorského díla, udělené autorem nabyvateli NFT v rámci licenční smlouvy, zastoupení podkladového aktiva pomocí NFT nebo certifikace podkladového aktiva. Jejich hodnota se odvíjí od hodnoty podkladového aktiva. Druhou kategorií jsou NFT sloužící jako nezávislá reprezentace podkladových aktiv, které jsou vytvořeny na základě podkladového aktiva, jsou jasným odkazem na ně, nevytvářejí však k podkladovému aktivu žádná práva. Jejich hodnota je primárně spekulativní.

Otázka odlišitelnosti podkladového aktiva od NFT a s tím souvisejících vlastnických práv záleží na provázanosti NFT s podkladovým aktivem. Bez zásahu zákonodárce nebo smluvního ujednání, které by provázalo podkladové aktivum s NFT, budou NFT a podkladové aktivum dvě rozdílné věci, ke kterým vznikají práva nezávisle.

Z důvodu, že je NFT určitým digitálním statkem, může být předmětem spotřebitelských vztahů v případě, že kupujícím subjektem je fyzická osoba, kupující NFT od subjektu v pozici podnikatele a koupí NFT realizuje osobní zájem mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo samostatného výkonu

povolání. Podnikatel má v souvislosti s prodejem NFT informační povinnost vůči kupujícímu spotřebiteli dle ustanovení § 1820 odst. 1 OZ.

Vzhledem k povaze NFT je důležité zaměřit se na právo spotřebitele na odstoupení od smlouvy o koupi NFT a možnost nepřiznání tohoto práva ze strany podnikatele. V případě prodeje NFT se může podnikatel odvolávat tří výjimek, za jejichž splnění by právo na odstoupení od smlouvy nemuselo být spotřebiteli přiznáno. První z výjimek je argument, že cena NFT je závislá na výchylných finančního trhu nezávisle na vůli podnikatele dle ustanovení § 1837 písm. b) OZ. Vzhledem k nejednotné regulaci trhů s kryptoaktivy je však nejisté, zda by se toto ustanovení na prodej NFT vztahovalo. Druhou výjimkou je skutečnost, kdy NFT bylo vyrobeno spotřebiteli na míru dle ustanovení § 1837 písm. d) OZ. Třetí, nejrelevantnější výjimkou, je situace, kdy spotřebitel nemůže odstoupit od smlouvy o dodání digitálního obsahu poté, co bylo plnění za úplatu započato s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy a spotřebitel byl poučen, že tím právo odstoupit od smlouvy zaniká. Kumulativně tak musí být splněn výslovný souhlas spotřebitele se zahájením plnění během lhůty pro odstoupení od smlouvy, spotřebitel musí vzít na vědomí, že tím ztrácí právo na odstoupení od smlouvy a musí mu být poskytnuto potvrzení dle ustanovení § 1824a odst. 1 a 2 nebo § 1828 odst. 3 a 4 OZ.

S ochranou spotřebitelů v rámci transakcí s NFT úzce souvisí ochrana uživatelů věcí v digitální podobě (digitálního obsahu). Vzhledem k tomu, že NFT jsou vytvářeny a dodávány v digitálním formátu, lze polemizovat o tom, zda jsou podřaditelné pod služby digitálního obsahu, když umožňují uživateli – kupujícímu NFT, přístup k datům v digitální podobě. Pokud by na NFT bylo nahlíženo jako na služby digitálního obsahu, nejrelevantnějšími pro posuzování jejich souladu by byla otázka zpřístupnění digitální služby a otázka souladu digitální služby.

Zpřístupněním digitální služby může v případě NFT být zpřístupnění podkladového aktiva v rámci metadat NFT, toto zpřístupnění bude díky chytrému kontraktu okamžité po převedení NFT do digitální kryptopeněženky kupujícího. Problematické by zpřístupnění digitální služby mohlo být

například pokud by NFT byly součástí herní platformy, kdy by nebyla splněna primární funkcionalita tohoto NFT, tedy zpřístupnění v rámci herního světa, ve kterém plní svou funkci. V takovém případě by zpřístupnění v rámci poskytování komplexní digitální služby herní NFT platformy nebylo naplněno. Pokud jde o požadavky na shodu při poskytování služeb digitálního obsahu uživateli, musí tato služba odpovídat ujednanému popisu a rozsahu, jakosti, funkčnosti, kompatibilitě a interoperabilitě. V rozporu s tímto by byly například NFT, u kterých by odkaz na podkladové aktivum v metadatech nebyl funkční nebo série NFT, kterou minter v rozporu s dříve učiněným prohlášením rozšířil a snížil tak vzácnost jednotlivých NFT.

Ačkoliv NFT přináší z právního pohledu množství otázek, většinu z těchto otázek můžeme zodpovědět na základě existujících právních institutů a jejich obecnosti, která dovoluje definování NFT z právního hlediska. Je tedy na místě zkoumat dopady NFT do konkrétních institutů v souvislosti se zachováním souladu s cílem zákonodárce. Pro zodpovězení konkrétních otázek však bude nutné nadále zkoumat použití této technologie a sledovat rozhodovací praxi a legislativní přístup jak na unijní, tak na národní úrovni.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1 ODBORNÉ ČLÁNKY

- [1] BAMAKAN, Seyed Mojtaba Hosseini, Nasim NEZHADSISTANI, Omid BODAGHI a Qiang Qu. Patents and intellectual property assets as non-fungible tokens; key technologies and challenges. In: *Scientific Reports*. 2022, roč. 12.
- [2] BARRINGTON, Sarah. The Role of Metadata in Non-Fungible Tokens: Marketplace Analysis and Collection Organization. In: *arXiv preprint arXiv*. 2021.
- [3] DĚDIČ, Jan, Jan ŠOVAR a Ondřej MIKULA. Proč podle českého soukromého práva nelze uvažovat o (ICO) tokenech jako o cenných papírech. In: *Právní rozhledy*. 2018, roč. 15-16.
- [4] GARCIA-TERUEL, Rosa M, Héctor SIMÓN-MORENO. The digital tokenization of property rights. A comparative perspective. In: *Computer Law & Security Review*. 2021, r. 41.
- [5] GUADAMUZ, Andres. The treachery of images: non-fungible tokens and copyright. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2021, roč. 16, č. 12.

- [6] HERIAN, Robert a kol. NFT–Legal Token Classification. In: *EU Blockchain Observatory & Forum*. 2021.
- [7] MORINGIELLO, Juliet M., Christopher K. ODINET. Blockchain Real Estate and NFTs. In: *William & Mary Law Review, Forthcoming, U Iowa Legal Studies Research Paper*. 2022.
- [8] NOFER, Michael, Peter GOMBER, Oliver HINZ a Dirk SCHIERECK. Blockchain. In: *Business & Information Systems Engineering*. 2017, r. 59, č. 3.
- [9] ODOM, William, John ZIMMERMAN a John FORLIZZI. Placelessness, spacelessness, and formlessness: experiential qualities of virtual possessions. In: *Proceedings of the 2014 conference on Designing interactive systems*. 2014.
- [10] POLČÁK, Radim. Informace a data v právu. In: *Revue pro právo a technologie*. 2016, roč. 7, č. 13.
- [11] POPESCU, Andrei-Drăgost. Non-Fungible Tokens (NFT)-Innovation Beyond the Craze. In: *5th International Conference on Innovation in Business, Economics and Marketing Research*. 2021.
- [12] STAZI, Andrea. Smart contracts, NFT trading and weaker party protection. In: *NFTs and Metaverses versus Law*, Springer. 2023.
- [13] WANG, Qin, Ruijia LI, Qi WANG, Shiping CHEN. Non-fungible token (NFT): Overview, evaluation, opportunities and challenges. In: *arXiv preprint arXiv*.

6.2 ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [14] BAYC [online]. In: *boredapeyachtclub.com*. [cit. 25. 11. 2022]. Dostupné z: <https://boredapeyachtclub.com/>
- [15] Blockchain technologies and IP ecosystems: A WIPO white paper [online]. In: *WIPO*. 2022, s. 15. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/export/sites/www/cws/en/pdf/blockchain-for-ip-ecosystem-whitepaper.pdf>
- [16] Colt CZ Group jako první výrobce ručních palných zbraní vstupuje do světa blockchainové technologie [online]. In: *Colt CZ Group*. 16. 12. 2022. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.coltczgroup.com/media-tiskove-zpravy/colt-cz-group-jako-prvni-vyrobce-rucnich-palnych-zbrani-vstupuje-do-sveta-blockchainove-technologie>
- [17] CryptoKitties Terms of Use [online]. In: *CryptoKitties*. 15. 11. 2018. [cit. 22. 1. 2023] <https://www.cryptokitties.co/terms-of-use>
- [18] CryptoPunks [online]. In: *larvalabs.com*. [cit. 26. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.larvalabs.com/cryptopunks>
- [19] dm Múzy inspirace [online]. In: *dm-muzy.cz*. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.dm-muzy.cz/#buy-nft>
- [20] Gods Unchained Terms of Service [online]. In: *Gods Unchained*. 6. 9. 2021. [cit. 2. 2. 2023]. Dostupné z: <https://godsunchained.com/terms/conditions>

- [21] GUADAMUZ, Andres., What Do You Buy When You Buy an NFT? [online]. In: *TechnoLlama*. 28. 3. 2021. [cit. 19. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.technollama.co.uk/what-do-you-buy-when-you-buy-an-nft>
- [22] HAYWARD, Andrew. NFT Sales in 2022 Nearly Matched the 2021 Boom, Despite Market Crash [online]. In: *Decrypt*. 5. 1. 2023. [cit. 10. 3. 2023]. Dostupné z: <https://decrypt.co/118438/2022-versus-2021-nft-sales>
- [23] HOWCROFT, Elizabeth. NFT sales hit \$25 billion in 2021, but growth shows signs of slowing [online]. In: *reuters.com*. 11. 1. 2022. [cit. 23. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/markets/europe/nft-sales-hit-25-billion-2021-growth-shows-signs-slowng-2022-01-10/>
- [24] Illuvium Terms & Conditions [online]. In: *illuvium.io*. 28. 2. 2023. [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: <https://illuvium.io/terms-and-conditions>
- [25] JAROLÍM, Jaroslav. Investiční bublina – jak ji snadno rozpoznat a v čem spočívají rizika? [online]. In: *kryptomagazin.cz*. 31. 6. 2021. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: <https://kryptomagazin.cz/investicni-bublina-jak-ji-snadno-rozpoznat-a-v-cem-spocivaji-rizika/>
- [26] Klublist [online]. In: *klublist.clubbingtv.com*. [cit. 15. 1. 2023]. Dostupné z: <https://klublist.clubbingtv.com/>
- [27] KOOLEN, Christof, “Apes gone”, but what about consumer protection? Applying EU consumer law to the transfer of NFTs [online]. In: *CCM Blog*. 17. 1. 2022. [cit. 20. 3. 2023]. <https://law.kuleuven.be/ccm/blog/?p=289>
- [28] LENNON CONNECTION: THE NFT COLLECTION [online]. [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.juliensauctions.com/about-auction?id=400>
- [29] MATSUDA, Yosuke. A New Year's Letter from the President [online]. In: *SQUARE ENIX*. 1. 1. 2022. [cit. 22. 10. 2022]. Dostupné z: https://www.hd.square-enix.com/eng/news/2022/html/a_new_years_letter_from_the_president_2.html
- [30] MDJ x Phillips: A Multi-Generational NFT [online]. In: *Phillips*. [cit. 20. 1. 2023]. <https://www.phillips.com/detail/mad-dog-jones/NY090121/1>
- [31] MetaCHORS Blocks [online]. In: *metachors.com*. [cit. 12. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.metachors.com/>
- [32] NFT [online]. In: *alfaromeo.cz* [cit. 17. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.alfaromeo.cz/modely/tonale#modal-gallery-software-popup>
- [33] Non-fungible tokens (NFT) [online]. In: *ethereum.org*. [cit. 17. 11. 2022]. Dostupné z: <https://ethereum.org/en/nft/#how-nfts-work>
- [34] Prodejní podmínky aukcí NFT [online]. In: *Colt CZ Group*. [cit. 18. 1. 2023]. Dostupné z: <https://auctionportal.coltczgroup.onblocktrust.com/Home/TnC/auction>
- [35] Reklamační řád při prodeji nezaměnitelných tokenů drogerie DM [online]. In: *dm-muzy.cz*. [cit. 12. 1. 2023]. Dostupné z: https://www.dm-muzy.cz/static/pdf/dm_NFT_reklamacni_rad.pdf

[36] REPLICATOR [online]. In: *maddogjones.com*. [cit. 20. 1. 2023] <https://www.maddogjones.com/prints/1>

[37] Terms and Conditions [online]. In: *Road2dreams NFT-platform*. [cit. 20. 1. 2023]. Dostupné z: https://assets.ctfassets.net/sca5putua729/38fWxlZ78gunAdsQaG8RwJ/596314bc9a258f5bfda4bb8e410b25f4/road2dreams_Terms_and_Conditions_Austria_EN.pdf

[38] The World's First Real Estate NFT [online]. In: *Propy*. [cit. 20. 1. 2023]. Dostupné z: <https://propy.com/browse/propy-nft/>

[39] Upozornění na rizika investic do alternativních investičních produktů (tokeny, participace) [online]. In: *Česká národní banka*. 3. 12. 2021. [cit. 14. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/upozorneni-pro-verejnost/Upozorneni-na-rizika-investic-do-alternativnich-investicnich-produktu-tokeny-participace/>

[40] What is minting? [online]. In: *OpenSea Learn*. [cit. 17. 11. 2022]. Dostupné z: <https://opensea.io/learn/what-is-minting-nft>

6.3 PRÁVNÍ PŘEDPISY A DALŠÍ AKTY

[41] Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 374/2022 Dz.

[42] Informace č. NB07/2022, bezpečnostní způsobilost. cit. z ASPI.

[43] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy

[44] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES

[45] Sdělení Komise Pokyny k výkladu a uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů 2021/C 525/01. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229(04))

[46] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EU, pokud jde o lepší vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele

[47] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES

[48] Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/770, o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

[49] Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2019/771, o některých aspektech smluv o prodeji zboží

- [50] Vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů
- [51] Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [52] Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- [53] Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů
- [54] Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
- [55] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

6.4 KOMENTÁŘOVÁ LITERATURA

- [56] KOUKAL, Pavel. § 505 Základní vymezení součástí věci. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1559.
- [57] SVOBODA, Karel. § 496 Věci hmotné a nehmotné. In: DAVID, Ondřej. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 1. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. ISSN: 2336-517X.
- [58] VONDRÁČEK, Ondřej. § 1837 Výjimky z práva odstoupit od smlouvy. In: PETROV, Jan. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022.
- [59] VONDRÁČEK, Ondřej. § 1811 Předmluvní informace. In: PETROV, Jan. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022.
- [60] VONDRÁČEK, Ondřej. § 1820 Sdělení před uzavřením smlouvy. In: PETROV, Jan. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022.
- [61] VONDRÁČEK, Ondřej. § 419 Definice spotřebitele. In: PETROV, Jan. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022.

6.5 ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

- [62] CHLUBNA, Filip. *Práva výkonných umělců a jejich ochrana ve sféře internetu a sociálních sítí*. Praha, 2022, diplomová práce, Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).
